

Waterspiegel

Opinieblad van de Vereniging van waterbedrijven in Nederland (Vewin)



Eindrapportage
Verkenning robuuste
drinkwatervoorziening 2040

Anja Hazekamp,
Europarlementslid PvdD
Zero Pollution Action Plan
ontbeert nieuwe acties

Jessica den Outer
Column: Maas in de wet



 **Vewin**

24^{ste} jaargang, nummer 3
september 2021

Colofon

Waterspiegel is een periodieke uitgave van Vewin, de Vereniging van waterbedrijven in Nederland. Waterspiegel brengt nieuws, achtergronden en opinies uit de wereld van (drink)water en aanverwante sectoren.

WWW.VEWIN.NL

UITGEVER

Philip Reedijk, Maas Communicatie
Maaskade 38, 3071 NB Rotterdam,
010 – 404 80 41,
www.maascommunicatie.nl

HOOFDREDACTEUR

Arjen Frentz, frentz@vewin.nl

REDACTIE

Arjen Frentz, Hans de Groene,
Amarins Komduur,
Patricia van der Linden,
Philip Reedijk
redactiewaterspiegel@vewin.nl

EINDREDACTIE

Philip Reedijk,
philip@maascommunicatie.nl

FOTOGRAFIE EN ILLUSTRATIES

Van Beek Images,
Maas Communicatie/Tom Pilzecker,
Jonathan Vos, Edo Landwehr, Vewin,
Joost Tuithof, Shutterstock.

ABONNEMENTEN

Waterspiegel wordt gratis toegezonden aan mensen die beroepsmatig betrokken zijn bij de watersector. Adreswijzigingen kunnen worden gericht aan Vewin, Postbus 90611, 2509 LP Den Haag. Verzoeken om een abonnement zijn ter beoordeling van de hoofdredactie: redactiewaterspiegel@vewin.nl.

Artikelen uit deze uitgave mogen worden overgenomen na toestemming van de uitgever. De gebruikte foto's zijn bedoeld als illustratie en hoeven niet de beschreven situatie letterlijk weer te geven. De redactie heeft zijn uiterste best gedaan om alle copyright-houders van gebruikt beeldmateriaal op te sporen. Indien u meent dat u rechthebbende bent, kunt u zich bij ons melden.

Waterspiegel wordt verzonden in een seal van biofolie. Deze mat-transparante folie is binnen 90 dagen volledig composteerbaar en mag dus in de GFT-bak. Biofolie is gemaakt van de reststoffen van maisproducten en aardappelzetmeel.



Inhoud

Drinkwatersector wil totaalverbod op PFAS	4
Column: Jessica den Outer	5
Eindrapport Verkenning robuuste drinkwatervoorziening 2040	6
Aardwarmteboringen risico voor bronnen drinkwatervoorziening	12
Paulien Pistor nieuwe directeur PWN	12
Watergebruik door grootverbruikers in beeld	13
Brussel zet in op bronaanpak	14
Anja Hazekamp: 'Zero Pollution Action Plan gemiste kans'	18
Infiltratie van water als oplossing voor watertekorten	23
Vewin pleit bij informateur voor Nationaal Waterakkoord	28
Duurzaamheid: drinkwater en natuur bij PWN	30
Het Waterpaspoort van Pieter Grinwis	32
Derde editie Nationale Kraanwaterdag	34
Stikstofproblematiek	34
Waterbeeld: Kathodische bescherming blijkt goede raadgever	35
Achterspiegel: Verbied PFAS, scherp lozingsvergunningen aan	36



Petitie Maas in de wet

Jessica den Outer, meester in internationaal milieurecht en werkzaam als consultant, schrijfter en spreker op het gebied van rechten voor de natuur, pleit ervoor om rivieren, te beginnen bij de Maas, een eigen rechtspersoonlijkheid te geven. Dit gebeurt al op andere plekken op aarde, zoals in Bangladesh, Nieuw-Zeeland, Australië, Ecuador en Colombia.



Eindrapportage Verkenning robuuste drinkwatervoorziening 2040

De provincies hebben samen met drinkwaterbedrijven in alle regio's adaptieve strategieën voor een robuuste drinkwatervoorziening opgesteld. De eindrapportage van dit proces is begin juli gepresenteerd in de Stuurgroep Water. Een samenvatting van de hoofdpunten.



Infiltratie van water als oplossing voor watertekorten

Vewin pleit samen met de waterschappen al enige tijd voor een watertransitie: van waterafvoer naar water vasthouden. Eén van de methoden om meer water vast te houden in een gebied is infiltratie. Brabant Water en PWN werken hier al mee in de praktijk.



RIVM-rapport PFAS: Drinkwatersector wil totaalverbod

De aanwezigheid van PFAS in voedsel, bodem, lucht en (kraan)water en het effect daarvan op de gezondheid is veel in het nieuws vanwege een recent RIVM-onderzoek. Het RIVM vindt het verantwoord om kraanwater te drinken.

Het onderzoeksinstituut adviseert dat de totale hoeveelheid PFAS die mensen gedurende hun leven binnenkrijgen via voedsel en drinkwater, verder omlaag moet.

Het RIVM-onderzoek bevestigt het pleidooi van de drinkwaterbedrijven voor structurele bronbescherming. De drinkwatersector rekent erop dat het ministerie nu doorpakt met een totaalverbod op PFAS in Nederland en Europa. De minister van Infrastructuur en Waterstaat wil komende maanden verder onderzoek laten doen.

Wat zijn PFAS?

PFAS zijn door de mens gemaakte stoffen die onder andere worden gebruikt in toepassingen zoals textiel, waterafstotende sprays voor kleding of schoenen, voedselverpakkingsmaterialen, smeermiddelen, blusschuim en antiaanbaklagen in pannen. Van een groot aantal PFAS is bekend dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid. PFAS komen in het milieu terecht via producten die we gebruiken en door de uitstoot en lozingen van fabrieken. Bekende voorbeelden van PFAS zijn PFOA, PFOS en GenX.

PFAS komen uiteindelijk terecht in het oppervlakte- en grondwater

Via de lucht en het afvalwater verspreiden PFAS zich naar de bodem en het oppervlaktewater. Zo komen ze ook in bronnen voor drinkwater terecht. PFAS breken slecht af en blijven daardoor bijna oneindig in het milieu aanwezig. Ze worden daarom ook wel 'forever chemicals' genoemd.

PFAS in kraanwater

Met uiterst gevoelige meetmethoden worden hele kleine hoeveelheden PFAS aangetoond in drinkwater uit de kraan.

Alle Nederlandse drinkwaterbedrijven voldoen aan de Europese norm voor PFAS in drinkwater. Die norm is in december 2020 nog aangescherpt, met de opdracht om daar in 2026 aan te voldoen. Het RIVM adviseert nu een strengere richtwaarde. Kraanwater gemaakt uit grondwater voldoet over het algemeen wel aan de richtwaarde die het RIVM voorstelt. Kraanwater geproduceerd uit oppervlaktewater voldoet daar niet altijd overal aan. De uitkomsten van dit RIVM-rapport zijn aanleiding om extra te gaan bemonsteren en onderzoek te doen.

Kraanwater is veilig

Het RIVM geeft aan dat mensen het water uit de kraan veilig kunnen blijven drinken. De gezondheidkundige grenswaarde voor PFAS wordt niet overschreden via kraanwater. Deze wordt overschreden door de hoeveelheid PFAS die mensen binnenkrijgen uit voedsel en kraanwater samen. De bijdrage van voedsel is 83-98% en die van drinkwater 2-17%. Mensen kunnen zelf weinig doen om PFAS in voedsel en drinkwater te vermijden. Dit komt doordat PFAS in veel verschillende voedingsmiddelen voorkomen.

Drinkwatersector wil totaalverbod op PFAS

Omdat PFAS niet of nauwelijks afbreken, is het belangrijk om uitstoot te voorkomen. De Nederlandse drinkwaterbedrijven pleiten al jaren voor meer bescherming van drinkwaterbronnen tegen vervuiling. De drinkwaterbedrijven vragen de minister om met een concreet stappenplan te komen voor een totaalverbod op PFAS.

In elke Waterspiegel vragen wij een columnist zijn of haar visie te geven op een actueel thema. Deze keer is dat Jessica den Outer, meester in internationaal milieurecht en werkzaam als consultant, schrijfster en spreker op het gebied van rechten voor de natuur.

Maas in de wet

In eerste instantie kan het idee van een rivier met eigen rechten misschien wel onmogelijk lijken. De praktijk in andere landen laat zien dat niets minder waar is. In een kleine 50 jaar tijd heeft de 'rechten voor de natuur'-beweging zich onwijs snel ontwikkeld. Ruim 25 landen geven vandaag de dag rechten aan de natuur. Rivieren behoren tot de meest populaire natuurentiteiten die rechten krijgen toegekend. Zo hebben rivieren in bijvoorbeeld Bangladesh, Nieuw-Zeeland, Australië, Ecuador en Colombia een rechtspersoonlijkheidsstatus.

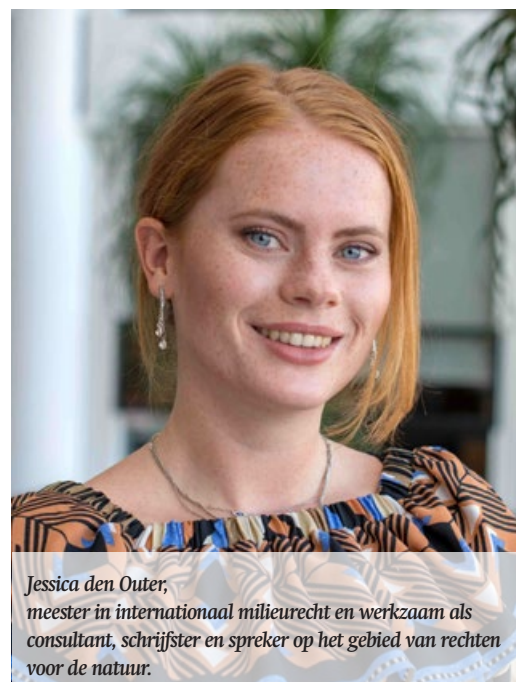
Het concept 'rechten voor de natuur' introduceert een ecocentrische aanpak in ethiek en recht, waarbij het welzijn van de natuur centraal staat. Binnen deze benadering past het idee dat de natuur bepaalde rechten heeft, net zoals jij en ik rechten hebben. Zo verklaarde het constitutionele hof in Colombia dat de Atrato-rivier rechten moet hebben voor haar bescherming, behoud, onderhoud en herstel. Waterlichamen in Florida, inclusief beekjes, rivieren en moerassen, hebben het recht om te bestaan, te stromen, beschermd te worden tegen vervuiling en om een gezond ecosysteem in stand te houden.

De rechten die worden toegekend aan rivieren zijn procedureel (om voor een rechtbank te kunnen verschijnen) en/of materieel: bijvoorbeeld het recht om vrij te zijn van verontreiniging. Deze rechten worden gewaarborgd door menselijke voogden. Zo zijn voor de Whanganui-rivier in Nieuw-Zeeland voogden aangesteld vanuit de lokale Maori-stam en vanuit The Crown (de regering). In de praktijk zien we vaak dat ecologische belangen van de natuur het onderspit delven tegenover bijvoorbeeld economische belangen. Ik geloof dat rechten en de bijbehorende menselijke voogden hier de oplossing voor kunnen zijn. Hierdoor krijgt de rivier daadwerkelijk 'een stem' in onze maatschappij en kan ze opkomen voor haar eigen belangen.

De wereldwijde voorbeelden van rechten voor rivieren brachten mij aan het denken: zou de Maas de eerste rivier in Nederland (en Europa) kunnen worden met rechten? Samen met de Maas Cleanup begon ik aan een verkenning. De Maas Cleanup is een collectief van bedrijven, burgers, activisten, vrijwilligers en beleidsmakers die zich inzetten voor een schone Maas. We hebben ons gemobiliseerd om de riviernatuur schoon te krijgen en het (zwerf)afvalprobleem op te lossen. Naast kennis en ervaring delen, zijn we ook heel praktisch: in slechts één opruimdag in 2020 hebben we meer dan 6.000 kilo afval in en rond de rivier opgehaald. Om vervuiling en andere uitdagingen bij de bescherming van de rivier aan te pakken, beseften we dat structurele oplossingen nodig zijn. Daarom onderzoekt een Maas Cleanup-projectgroep nu rechten voor de Maas.

Wij willen deze rechten van de Maas op de politieke agenda zetten in Nederland en hebben daarom in juni 2021 de petitie 'Maas in de wet' gelanceerd. Met deze petitie vragen wij aandacht voor de fundamentele rechten van de Maas: onder andere het recht om te stromen; het recht om vrij te zijn van verontreiniging; het recht op inheemse biodiversiteit; en het recht op herstel. Na 18 september, World Cleanup Day, presenteren wij onze petitie aan de Tweede Kamer.

Teken de petitie hier:



Jessica den Outer, meester in internationaal milieurecht en werkzaam als consultant, schrijfster en spreker op het gebied van rechten voor de natuur.



Productielocatie Vechterweerd.

Eindrapportage Verkenning robuuste drinkwatervoorziening 2040

‘Beschermen om te blijven is een continu proces’

In de Structuurvisie Ondergrond is afgesproken dat de drinkwatervoorziening zich moet voorbereiden op de mogelijke groei van de drinkwatervraag, zoals opgenomen in het klimaatscenario Global Economy (GE). Hiertoe hebben provincies samen met drinkwaterbedrijven in alle regio's adaptieve strategieën voor een robuuste drinkwatervoorziening opgesteld. De eindrapportage van dit proces is begin juli gepresenteerd in de Stuurgroep Water. Het rapport wordt later aangeboden aan de ministers van IenW en EZK.

Door bevolkingsgroei, een groeiende economie en een veranderend klimaat kan de vraag naar drinkwater in Nederland de komende jaren flink stijgen. Tegelijkertijd gebruiken we de ondergrond steeds intensiever, onder meer voor nieuwe energievormen zoals warmte- en koudeopslag en geothermie. Ook ligt er een enorme woningbouwopgave die veel ruimte vergt in de fysieke leefomgeving.

Klimaatscenario Global Economy

Deze belangen moeten allemaal tegen elkaar worden afgewogen en evenwichtig worden meegenomen in het ruimtelijk beleid. De Structuurvisie Ondergrond eist dat de drinkwatervoorziening is voorbereid op de effecten van de verwachte ontwikkelingen uit het klimaatscenario Global Economy (30% groei in 2040).

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) en Vewin hebben het proces van strategieontwikkeling gecoördineerd, in nauwe afstemming met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW). Hierbij was de opdracht om vooral goed te kijken naar de afstemming tussen de opgaven voor de drinkwatervoorziening en de energietransitie.

Adaptieve drinkwaterstrategieën

De eindrapportage van de verkenning, die begin juli van dit jaar is gepresenteerd in de Stuurgroep Water, schetst het landelijk beeld van de strategieën aan de hand van vijf thema's: voldoen aan de vraag, adaptief in termijnen, alternatieve bronnen, waterbesparing en interprovinciale leveringen.

'UITGANGSPUNT BIJ DE BESCHERMING VAN ASV'S IS FUNCTIESCHEIDING VAN DRINKWATER EN MIJN- BOUWACTIVITEITEN'

Sandra Hogenbirk (IPO) was als medewerker droogte, drinkwater en klimaatadaptatie betrokken bij het traject van strategieontwikkeling én bij het opstellen van de eindrapportage. Namens Vewin coördineerde strategisch omgevingsmanager Peter Salverda (Vitens) het opstellen van de strategieën vanuit de drinkwaterbedrijven.

Salverda: 'Wij zijn dit proces in 2014 begonnen, onder andere naar aanleiding van de schaliegasdiscussie, dus nog vóór de extreem droge zomers van 2018, 2019 en 2020. Inmiddels is in de praktijk gebleken dat een adaptieve klimaatrobuste drinkwaterstrategie zeer hard nodig is, ook in verband met andere ruimtelijke claims. We zijn dus gelukkig op tijd begonnen met hierover samen na te denken.'



Peter Salverda, Vitens.



Sandra Hogenbirk, IPO.



Waterwinput voor de winning van grondwater.

‘BREED BESTUURLIJK COMMITMENT NODIG OM DE DRINKWATERVOORZIENING TOEKOMSTROBUUST TE MAKEN’

‘Er is voor een proces zoals dit veel afstemming nodig in de regio’s, doordat dit complexe materie is. Je legt beslag op de ruimtelijke inrichting, de fysieke leefomgeving; je doet iets in het watersysteem én je bent bezig in de bodem en ondergrond. Je hebt dus te maken met zeer veel stakeholders: Rijk, provincies, waterschappen, gemeenten, drinkwaterbedrijven en belangenorganisaties voor landbouw, energie, industrie en milieu.’

Brede strategie met drie hoofdlijnen

Hogenbirk: ‘Daarbij vroegen wij naar een drinkwaterstrategie in de breedte. Dus niet alleen kijken naar nieuwe plekken om water te vinden, de Aanvullende Strategische Voorraden (ASV’s), maar ook naar waterbesparing en mogelijke alternatieve bronnen. De ont-

wikkelde strategieën verschillen per regio op detail, maar volgen allemaal inderdaad deze drie hoofdlijnen. Een ASV is een bestaande onder- of bovengrondse watervoorraad die nu nog niet als drinkwaterbron wordt gebruikt, maar die wel als zodanig wordt aangewezen voor de toekomst. En omdat het steeds drukker wordt in de fysieke openbare ruimte, is het adagium: ‘Beschermen om te blijven’. Is een gebied eenmaal aangewezen als ASV, dan heeft dat gevolgen voor andere functies in zo’n gebied, zowel boven- als ondergronds.’

ASV’s beschermen door functiescheiding

Salverda: ‘Vroeger kon je – als het écht moest – nog wel eens naar een andere locatie uitwijken met een waterwinning. Maar door alle drukte in de onder- en bovengrond is dat niet meer realistisch. Zowel voor bestaande winningen als ASV’s is de locatie dus in principe ‘voor altijd’. Uitgangspunt bij de bescherming van deze gebieden is functiescheiding van drinkwater en mijnbouwactiviteiten – waaronder geothermie. De provincies zijn het bevoegde gezag als het gaat om het vaststellen van ASV-locaties en het beschermingsbeleid. Daarom was de hechte samenwerking tussen de drinkwaterbedrijven en de provincies in dit proces ook zo belangrijk.’

Energietransitie en drinkwatervoorziening

In de verkenning is ook gekeken naar de ruimtebehoefte in de bodem voor de energietransitie. *Is er in de bodem een conflict tussen drinkwater en energie?*

Hogenbirk: 'De bodemenergiesystemen zijn mogelijk in boringsvrije zones zolang de waterscheidende lagen niet worden doorboord. In grondwaterbeschermingsgebieden zijn bodemenergiesystemen niet toegestaan. Geothermie vindt plaats in de diepere ondergrond en dat brengt andere en grotere risico's met zich mee. Het onderzoek naar geothermie is nog volop in beweging en de rol van geothermie in de regionale energiestrategieën is nog niet uitgekristalliseerd. Er is ook nog geen volledig zicht op de risico's van deze vorm van energieopwekking. Dat belemmert de afstemming, omdat we met de ASV's inmiddels veel verder zijn. Om het grondwater te beschermen tegen risico's gaan wij uit van een functiescheiding. De conflicten zijn beperkt, omdat ASV-locaties in landelijk gebied liggen en energieopwekking meer in de ondergrond van stedelijke gebieden plaatsvindt.'

Van strategie naar werkelijkheid

De eindrapportage concludeert dat er met deze strategie landelijk contouren liggen om het GE-scenario in theorie te accommoderen. Om dit ook in de praktijk te kunnen verwezenlijken, zijn op korte termijn concrete acties nodig op regionaal én rijksniveau. Dit betekent bijvoorbeeld: belangenafwegingen formaliseren; het starten van gebiedskeuze voor winningen, afhankelijk van de groei in vraag; gebiedsprocessen optuigen en maatregelen in de praktijk brengen. Er is werk aan de winkel om de strategieën tijdig te vertalen in nieuwe winningen, adaptieve maatregelen en/of alternatieve bronnen.

Snelle actie nodig

Salverda: 'Natuurlijk zijn er wel verschillen tussen de provincies: de één is op onderdelen wat verder dan de ander. Zo zijn er provincies die in het verleden al ASV's hebben aangewezen, terwijl andere dat nu voor het eerst moeten doen. Ook zijn er regio's waar de vraag al zo sterk is gegroeid dat er snel stappen moeten worden genomen. Het belangrijkste is dat iedereen in actie komt, zowel in de regio's als bij het Rijk. Er is haast bij het uitrollen van de strategieën, ook gezien de lange doorlooptijden van de benodigde procedures, met name op het gebied van aanwijzen van ASV's en het ontwikkelen van alternatieve bronnen.'

Verankering in omgevingsbeleid

Hogenbirk: 'De robuuste drinkwatervoorziening voor 2040 en verder is inderdaad nog niet 'klaar' met het afronden van deze verkenning. We hebben hiermee de stand van zaken en voorgenomen stappen van de provincies en drinkwaterbedrijven in kaart gebracht en adviezen gegeven over aandachtspunten en vervolg. Nu moeten strategieën, doelen en ASV-gebieden nationaal, regionaal en lokaal verankerd worden in omgevingsvisies, -verordeningen en -plannen, maar ook in het Rijksprogramma Bodem en Ondergrond. De gebiedsdossiers per winning en bijbehorende uitvoeringsprogramma's blijven een belangrijk instrument om de bestaande winningen te beschermen. Om nieuwe winningen te realiseren en te beschermen, moeten tijdig omgevingsprocessen worden gestart.'

'Daarbij zien de provincies dat het steeds moeilijker wordt om ruimte te vinden voor de drinkwatervoorziening, mede gezien de andere belangen waarmee wij rekening moeten houden, zoals de energietransitie en de enorme woningbouwopgave. Daarom hecht

Concrete oproepen aan het Rijk

Het rapport bevat de volgende oproepen aan de rijksoverheid: Het Rijk gaat als onderdeel van de Implementatie- en uitvoeringsagenda van de Beleidsnota Drinkwater een verkenning uitvoeren naar een realistische drinkwaterbesparing en de handelingsperspectieven hierbij. Dat is relevant, omdat met een effectief besparingsbeleid het mogelijk is om langer met bestaande winningen vooruit te kunnen.

Aandachtspunten die meegegeven worden voor de scope zijn: een brede bewustwordingscampagne, via case by case-benadering inzetten op passend gebruik van drinkwater bij zakelijke klanten (in samenhang met de reikwijdte van de zorgplicht voor de drinkwatervoorziening); mogelijkheden verkennen voor besparende maatregelen 'achter de voordeur' om het gebruik per inwoner te beperken (bijvoorbeeld via het Bouwbesluit); en de haalbaarheid van doelen voor drinkwaterbesparing. De studiegroep grondwater kan een belangrijke impuls geven aan de bestuurlijke dilemma's rondom de opgaven van watertransitie en waterkwaliteit.

Alternatieve bronnen

Naast conventionele bronnen zoals zoet, grond- en oppervlaktewater, kunnen in de toekomst wellicht ook alternatieve bronnen worden ingezet. Het Rijk wordt gevraagd om samen met betrokken partijen de (on)mogelijkheden in kaart te brengen, met aandacht voor technische, juridische en bestuurlijke vragen.

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

Het Rijk kan de ASV's beschermen tegen mijnbouwactiviteiten door ze op te nemen in het Programma Bodem en Ondergrond onder de NOVI (de opvolger van STRONG) en andere relevante beleidsdocumenten. Daarmee worden ze gevrijwaard voor mijnbouwactiviteiten waaronder geothermie. Gevraagd wordt om de vastgestelde gebieden op te nemen in de Basisregistratie Ondergrond (BRO).

Het Rijk werkt samen met de betrokkenen aan de borging van de kwaliteit van drinkwaterbronnen volgens de Kaderrichtlijn Water en Delta-aanpak waterkwaliteit. Hierbij vragen provincies en drinkwaterbedrijven in het bijzonder aandacht voor de bronaanpak voor antropogene stoffen die steeds vaker voorkomen in oppervlaktewater en grondwater.

Bronbescherming

Ten slotte wordt het Rijk gevraagd om bescherming van de rijkswateren als bron voor drinkwater, zowel kwalitatief als kwantitatief. Zodat ook deze klimaatrobuust en toekomstbestendig zijn voor nu en de toekomst. Hiertoe zijn mede goede afspraken met buurlanden en/of bovenstroomse landen over lozingen en geleidelijke afvoer belangrijk. Evenals het vasthouden van zoetwater mede ten behoeve van drinkwater in het kader van het Deltaplan Zoetwater.

Deze vragen vergen uiteraard nadere uitwerking. IPO en Vewin werken hier in het kader van de Implementatie- en uitvoeringsagenda van de Beleidsnota Drinkwater graag aan mee.



Productielocatie Vlieland.

Klimaatscenario Global Economy (GE)

Een scenario-analyse van het RIVM (2015) heeft laten zien dat bij het maximumscenario in 2040, waarbij gemiddeld over Nederland sprake is van stijging van de drinkwatervraag met 30%, landelijk te weinig vergunningsruimte en productiecapaciteit is om aan de drinkwatervraag te voldoen. Hierbij geldt dat de reserves onevenwichtig verdeeld zijn; in sommige delen van Nederland zijn er voldoende reserves, in andere delen zijn er tekorten. Daarom is in de Structuurvisie Ondergrond afgesproken dat provincies samen met drinkwaterbedrijven met voorstellen komen om ook in de toekomst aan de drinkwatervraag te kunnen voldoen.

ten wij belang aan een duurzamer omgaan met water en het ontwikkelen van alternatieve bronnen voor de drinkwaterproductie.'

Salverda: 'Wij hebben in ons eindrapport vooral de bouwstenen opgeleverd, die nu moeten worden geïmplementeerd in de omgevingsvisies en verordeningen. Hierna gaan de betrokken partijen aan de slag om ervoor te zorgen dat onze drinkwatervoorziening ook echt in de praktijk toekomstbestendig en klimaatrobust wordt.'

Herijking beschermingsbeleid

De herijking van het beschermingsbeleid door de afzonderlijke provincies vraagt een vervolg. Provincies moeten komen tot een beschermingsbeleid op basis van meer uniforme en beter uitlegbare uitgangspunten, gericht op 'beschermen om te blijven'. Hiertoe is een toolkit ontwikkeld met verschillende voorstellen. Beschermen om te blijven is een continu proces: nieuwe ontwikkelingen kunnen nieuwe inschattingen van risico's en eventueel aanpassing van het beschermingsbeleid nodig maken.

Salverda: 'De nieuwe Beleidsnota Drinkwater en het nieuwe Programma Bodem en Ondergrond zijn op rijksniveau geschikte instrumenten om de uitkomsten van de drinkwaterverkenningen en bescherming van de bestaande en nieuwe winningen in mee te nemen. Voor de synergie tussen de verschillende maatschappelijke opgaven in de ondergrond is het wenselijk zo snel mogelijk 3D-begrenzingskaarten in kaart te brengen.'

Besluitvormingsproces en implementatie

Besluitvorming over de regionale drinkwaterstrategie vindt plaats op provinciaal niveau. De aanwijzing van nieuwe ASV-gebieden wordt vastgelegd in de Provinciale Omgevingsvisie en de Omgevingsagenda, de Regionale Waterplannen of -programma's en/of de Provinciale Omgevingsverordening, in aansluiting bij de lopende processen in het kader van de Omgevingswet.

De herijking van het beschermingsbeleid wordt te zijner tijd ook verwerkt in de (concept-) Provinciale Omgevingsverordeningen. De drinkwaterbedrijven leggen de regionale drinkwaterstrategie veelal vast in hun langetermijnvisie en werken onderdelen uit in concrete programma's of projecten.

Hogenbirk: 'De provincies Friesland, Groningen, Drenthe en Noord-Holland bekijken bijvoorbeeld samen hoe ze het beschermingsbeleid gaan implementeren in hun omgevingsvisie en verordeningen. Het blijft natuurlijk een politieke afweging per provincie, maar ze streven wel naar uniforme terminologie en activiteiten, om de transparantie te optimaliseren.'

Salverda: 'Om de strategie te implementeren is met name samenwerking met waterschappen, Rijkswaterstaat en gemeenten nodig. Uitbreiding van bestaande winningen, realisatie van nieuwe winningen of de aanwijzing van ASV-gebieden hebben immers consequenties voor de omgeving. En ook de bescherming van de waterkwaliteit is iets wat provincies en drinkwaterbedrijven niet alleen kunnen.'

Wat vraagt u in dit kader van het Rijk?

Salverda: 'De provincies en drinkwaterbedrijven zijn voortvarend aan de slag gegaan met de implementatie van de regionale drinkwaterstrategieën. De huidige ontwikkelingen in de drinkwateraanbod en de druk op de bronnen voor drinkwater maken dat ook dringend nodig. Het rapport bevat daarom een aantal wensen voor de eindverantwoordelijke voor het watersysteem: het Rijk. Bij de aanwijzing van ASV's is zo goed mogelijk rekening gehouden met de ruimte voor de energietransitie. Functiescheiding tussen mijnbouw en reserves voor de drinkwatervoorziening is het uitgangspunt. Wij vragen van het Rijk dat zij dit uitgangspunt nu overnemen bij de beoordeling van mijnbouwvergunningen.'

Hogenbirk: 'Wij verwachten in algemene zin vooral dat het Rijk de realisatie van het ASV-proces en de herijking van het beschermingsbeleid onderdeel zal laten zijn van de Implementatieagenda van de Beleidsnota Drinkwater. Daarnaast bevat het rapport enkele concrete oproepen aan het Rijk, bijvoorbeeld door de ASV's op te nemen in het Deltaprogramma Zoetwater en in het programma Bodem en Ondergrond de ASV-gebieden te vrijwaren voor alle mijnbouwactiviteiten waaronder geothermie.' (Zie kader op pag. 9 – red.)

Het rapport is afgerond, is de drinkwatervoorziening nu klimaatrobust en veiliggesteld voor de toekomst?

Salverda: 'Zoals gezegd: de contouren liggen er, nu moet er worden doorgepakt. Daarbij liggen er taken bij zowel het Rijk, als bij provincies, waterschappen en drinkwaterbedrijven. Er moet veel gebeuren en daarvoor is breed bestuurlijk commitment nodig. Een slagvaardige en tijdige realisatie van de strategie inclusief winningen uit ASV-gebieden is cruciaal. Daarvoor is een brede afstemming nodig met de verschillende transitie-instrumenten in de fysieke leefomgeving, het watersysteem en de ondergrond.'

Nationaal Waterakkoord

'Gezien het grote belang van de drinkwatervoorziening als primaire levensbehoefte pleiten de drinkwaterbedrijven ervoor om de afspraken met alle partijen op rijks- en regionaal niveau bestuurlijk te bekrachtigen bij de uitwerking van de Beleidsnota Drinkwater en in bijvoorbeeld een Nationaal Waterakkoord.'

Hogenbirk: 'De provincies voelen zich – ook in het kader van hun zorgplicht – zeer verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening. Naast alle aandacht voor de kwantiteit mogen we daarbij het belang van waterkwaliteit niet vergeten. Hier ligt een belangrijke rol op rijksniveau, niet alleen bij het ministerie van IenW, maar vooral ook bij de ministeries van LNV en EZK. Verder focussen we bij de ASV's veel op grondwater, terwijl 40% van ons drinkwater wordt gemaakt uit oppervlaktewater. Ook daar speelt het vraagstuk van kwantiteit en kwaliteit, en ligt er een verantwoordelijkheid bij het Rijk om goede afspraken te maken in het overleg met de ons omringende landen.'

Constructieve samenwerking

Hogenbirk: 'Tot slot zie ik als groot voordeel van dit strategietraject dat de regionale samenwerking breder én intensiever is geworden. De regionale stakeholders hebben elkaar de afgelopen jaren nóg beter leren kennen en zijn nauwer gaan samenwerken. De gemeenschappelijke én de afzonderlijke belangen zijn voor iedereen evident en dat maakt dat er zeer constructief en open-minded is gewerkt. Ik heb het idee dat er echt is gekeken vanuit 'Wat is er mogelijk?'. En dat heeft volgens mij geleid tot een zeer bruikbaar resultaat.'

ASV's in het kort

- Om aan de stijgende watervraag te voldoen, zoeken de drinkwaterbedrijven samen met de provincies naar Aanvullende Strategische Voorraden (ASV's).
- Deze gebieden worden gereserveerd en beschermd voor toekomstige drinkwaterplannen.
- Uitgangspunt is functiescheiding tussen ASV's en mijnbouwactiviteiten waaronder het benutten van de ondergrond voor geothermie.
- Drinkwaterbedrijven en provincies werken daarnaast aan maatregelen om de watervraag te beïnvloeden, zoals waterbesparing en duurzaam watergebruik.

Rapport Algemene Rekenkamer 'Aardwarmteboringen risico voor bronnen drinkwatervoorziening'

In een recent rapport geeft de Algemene Rekenkamer aan dat zij vindt dat de risico's van geothermie voor ondergrondse drinkwaterbronnen (grondwater) helder moeten worden afgewogen in de vergunningverlening voor geothermie.

De Rekenkamer zegt daarnaast dat de ministers van EZK (verantwoordelijk voor geothermie) en IenW (verantwoordelijk voor de drinkwatervoorziening) het initiatief moeten nemen om in wet- en regelgeving duidelijk vast te leggen hoe de belangen van geothermie en drinkwatervoorziening zich tot elkaar verhouden, zeker gezien de ambitie om geothermie snel op te schalen. Dat verheldert volgens de Algemene Rekenkamer in de uitvoering de afweging van beide belangen.

In het nawoord van het rapport staat dat de ministers de urgentie van het probleem en het belang van meer centrale regie onvoldoende inzien. Zij gaan volgens de Rekenkamer daarmee voorbij aan problemen die zich in de praktijk voordoen.



Aardwarmteproject Trias Westland.

Uitsluiting mijnbouw in gebieden drinkwatervoorziening

Vewin is verbaasd dat de ministeries niet herkennen dat er spanning kan ontstaan tussen het belang van geothermie en dat van drinkwatervoorziening. In de Structuurvisie Ondergrond (STRONG) uit 2018 heeft het Rijk aan provincies en drinkwaterbedrijven gevraagd aan te geven waar aanvullende reserves voor de toekomstige drinkwatervoorziening (ASV's) gewenst zijn en wat daar het beleid voor aardwarmtevergunningen moet zijn.

In dit rapport, dat Vewin en IPO onlangs hebben afgerond, staat dat mijnbouw (inclusief boringen naar aardwarmte) in die gebieden uitgesloten moet worden. Provincies zijn verantwoordelijk voor de goede bescherming van grondwater als bron voor de drinkwatervoorziening, maar hebben bij vergunningen voor aardwarmteboringen slechts een adviesrecht.

Vewin vindt het van belang dat de uitsluiting van aardwarmte in reserves voor de toekomstige drinkwatervoorziening nu door het Rijk wordt overgenomen. Vewin wil samen met het Rijk afspraken maken over de doorwerking daarvan in de vergunningverlening voor aardwarmte. Daarnaast pleit Vewin voor adviesrecht van de drinkwatersector bij die vergunningverlening.

Paulien Pistor nieuwe directeur PWN

Met de benoeming per 1 juli 2021 van Paulien Pistor tot algemeen directeur van PWN heeft de Raad van Commissarissen gekozen voor een ervaren en verbindende bestuurder die al eerder werkzaam was in de drinkwatersector. De afgelopen anderhalf jaar is PWN geleid door directeur ad interim Ria Doedel.

Paulien Pistor werkte hiervoor bij Waternet, waar zij tot augustus 2020 directeur Strategie & Transitie was. Van 2011 tot 2016 heeft zij zich bij de gemeente Eindhoven als gemeentesecretaris beziggehouden met innovatie, creativiteit en transitie. Daarvoor was ze onder andere werkzaam bij de gemeente Haarlem, de Gemeentewaterleidingen Amsterdam en – heel lang geleden – bij PWN.

'We zien veel op ons afkomen de komende jaren: klimaatverandering, stikstofuitstoot en de groei van het aantal inwoners in Noord-Holland. Die ontwikkelingen raken ons water en onze natuur. We zien nu al dat de kwaliteit van onze drinkwaterbronnen



Paulien Pistor, PWN.

onder druk staat en dat geldt ook voor de biodiversiteit van onze duinen. We moeten ons, samen met onze partners, voorbereiden op de toekomst. Samen zullen we oplossingen moeten ontwikkelen voor deze uitdagingen, zodat PWN nu en in de toekomst kan zorgen voor betrouwbaar drinkwater en veerkrachtige natuur voor haar klanten', aldus Pistor.

Regionale impact kan relevant zijn

Totale besparingspotentieel drinkwatergebruik grootverbruikers beperkt

In opdracht van Vewin heeft Royal HaskoningDHV het (drink-)watergebruik door grootverbruikers in beeld gebracht en de mogelijkheden tot waterbesparing verkend. Dit in het kader van de Beleidsnota Drinkwater 2021-2026 waarin de actie is opgenomen tot: 'een verkenning naar laagwaardig gebruik van drinkwater door grootverbruikers en kansen om dit gebruik te ontmoedigen'. Hierbij wordt ingezet op het realiseren van 'het juiste water voor het juiste gebruik'.

Totaalverbruik drinkwaterbedrijven relatief klein

Uit het onderzoek blijkt dat het totale verbruik aan grond- en oppervlaktewater in Nederland in 2019 14.653 miljoen m³ bedroeg. Een groot deel daarvan werd toegepast in de industrie (2.736 miljoen m³ per jaar) en als koelwater in de energievoorziening (9.373 miljoen m³ per jaar). Door de drinkwaterbedrijven werd in 2019 1.302 miljoen m³ water ingenomen, zijnde 8,8% van het totale verbruik aan grond- en oppervlaktewater in Nederland.

Grootverbruikers vragen ruim 8% van het drinkwater

Grootverbruikers van drinkwater – in dit onderzoek klanten met een jaarverbruik groter dan 50.000 m³ – waren in 2020 goed voor een verbruik van 93,5 miljoen m³, ofwel 8,3% van het totale drinkwaterverbruik. In 64% van dit grootverbruik wordt voorzien door een grondwaterbron, de rest komt uit oppervlaktewater.

Drinkwatergebruik is passend

Een globale beschouwing geeft aan dat drinkwatergebruik over het algemeen passend is – 'het juiste water voor het juiste gebruik' –

voor het merendeel van het watergebruik door grootverbruikers. Dit betreft de categorieën: productie van voedingsmiddelen, ziekenhuizen en cultuur, sport en recreatie.

Besparing vraagt maatwerk

Voor acht subcategorieën wordt verdere waterbesparing mogelijk geacht:

- vervaardiging van zuivelproducten;
- verwerking van aardappels, groente en fruit;
- vervaardiging van dranken;
- slachterijen en vleesverwerking;
- vervaardiging van chemische producten;
- vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten;
- winning van delfstoffen;
- productie van rubber en kunststof.

Op basis van expertbeoordeling en beschikbare businesscases is de inschatting dat jaarlijks circa 15 miljoen m³ drinkwater kan worden bespaard. Dit is ook afhankelijk van beschikbaarheid van alternatieven, locatie en grootte van de installatie. Veelal heeft de besparingsmogelijkheid geen direct positieve businesscase en het effect kan zijn dat meer energie nodig is en dat meer reststoffen ontstaan. De daadwerkelijke besparingsmogelijkheid zal per situatie in beeld moeten worden gebracht: hier is maatwerk nodig.

Totale besparingspotentieel beperkt

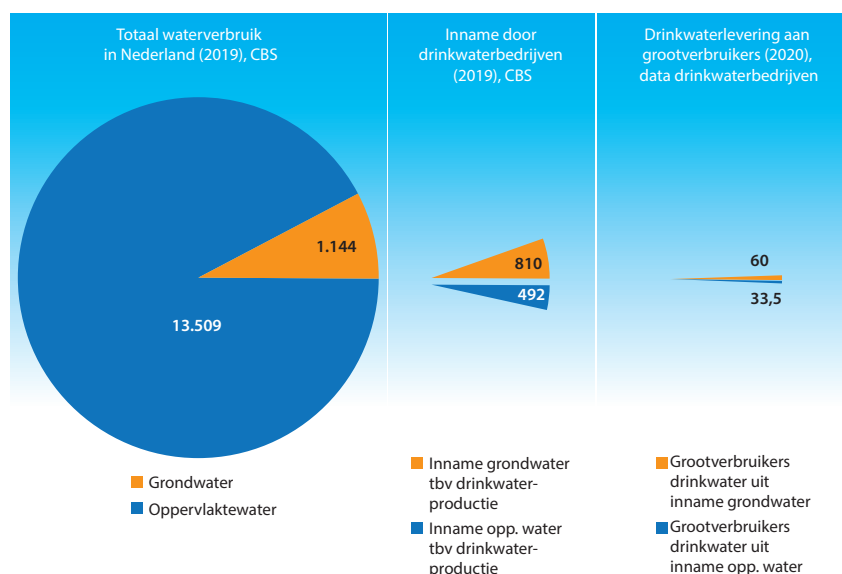
De potentiële besparing op het totale drinkwatergebruik is dus slechts een klein deel (1,3%) van het totale gebruik aan drinkwater.

Landelijk gezien zal de impact hierdoor beperkt zijn. Echter, een besparing op lokaal niveau kan wel een grote impact hebben in het kader van de droogtebestrijding of het oplossen van knelpunten in de drinkwaterinfrastructuur.

Analyses van de seizoenfluctuaties tonen dat het grootverbruik in het derde kwartaal piekt, samenvallend met de warme perioden in Nederland. Als bedrijven kunnen worden verleid tot het verschuiven van een deel van de productie naar andere kwartalen, kan dat bijdragen aan de beschikbaarheid van drinkwater in de droge periode.

'Een besparing op lokaal niveau kan een grote impact hebben in het kader van de droogtebestrijding of het oplossen van knelpunten in de drinkwaterinfrastructuur'

Impact grootverbruikers (in miljoen m³/j)



Totaal waterverbruik in Nederland (2019), CBS; Inname door drinkwaterbedrijven (2019), CBS; Drinkwaterlevering aan grootverbruikers (2020), Data drinkwaterbedrijven



Dieter Staat (l.) en Jos van den Akker, Vewin en Unie van Waterschappen, Brussel.

Veel actuele Europese ‘waterdossiers’

Brussel zet in op bronaanpak

Water trekt zich niets aan van landsgrenzen. Daarom vereisen veel watergerelateerde vraagstukken een grensoverschrijdende, Europese samenwerking. Vewin en de Unie van Waterschappen (UvW) hebben een gezamenlijke vertegenwoordiging in Brussel. Dieter Staat en Jos van den Akker behartigen vanuit dit kantoor, letterlijk en figuurlijk dicht bij de EU-gebouwen, de belangen van de Nederlandse watersector.

Het belang van Europese wet- en regelgeving voor de (drink-)watersector is al decennia zeer groot en dit zal in de komende jaren alleen nog maar verder toenemen.

Europa heeft bevoegdheden en neemt besluiten die directe gevolgen hebben voor de Nederlandse drinkwaterbedrijven op gebieden zoals milieu, marktwerking en landbouw. Maar ook met wetgeving die direct ingrijpt op de drinkwaterproductie zelf. Zo is recentelijk de nieuwe EU Drinkwaterrichtlijn van kracht geworden, die uiterlijk in 2023 in Nederlandse wetgeving moet zijn omgezet. Hierin worden onder meer de regels voor risicobeoordeling en -management gesteld, vanaf het begin tot het eind van het proces: van winning tot en met de distributie. Ook worden de verantwoordelijkheden voor de drinkwatervoorziening duidelijk vastgelegd, zijn de kwaliteitsnormen voor drinkwater geactualiseerd en voorziet het voor het eerst in regelgeving voor producten en materialen in contact met drinkwater.

De Europese component is al jarenlang een onmisbaar onderdeel van de dagelijkse praktijk van het (drink)waterbeheer. Het is essentieel om tijdens het gehele traject van wetgeving, vanaf de voorbereiding van de eerste voorstellen van de Europese Commissie tot bij de stemming in het Europees Parlement, zoveel mogelijk betrokken te zijn.

Belangenbehartiging

Jos van den Akker: 'Op de relevante dossiers behartigen wij de belangen van de drinkwatersector en de waterschappen. Dat gebeurt direct via contacten met ambtenaren van de Europese Commissie, leden van het Europees Parlement en hun medewerkers, ambtenaren van de Raad van Ministers en in mindere mate het Comité van de Regio's. Daarnaast onderhouden wij contacten met de verschillende directoraten-generaal, de Europese 'ministeries'.'

Dieter Staat: 'Ook op indirecte wijze proberen wij invloed uit te oefenen, door lidmaatschap van en actieve deelname in koepelorganisaties zoals EurEau, de Europese koepel van drinkwater- en afvalwaterzuiveringsbedrijven. Zo vervullen wij samen met verschillende medewerkers van Vewin en van de afzonderlijke drinkwaterbedrijven functies in belangrijke commissies en het bestuur van EurEau. Daarnaast is hun Water Lobby Group – die bestaat uit de belangenbehartigers van de watersector die in Brussel gestationeerd zijn – voor ons een belangrijk kanaal voor overleg en kennisdeling.'

Van den Akker: 'Ook SGI Europe, een brede belangenvereniging voor publieke dienstverleners, uiteenlopend van afvalinzamelaars en water utilities tot sociale woningbouw en zorgorganisaties, is een belangrijke partner voor samenwerking, informatievoorziening en versterking van ons eigen geluid. Vewin is vooral actief

‘HET ZERO POLLUTION ACTION PLAN ZET SERIEUS IN OP BRONANPAK’

in hun Water en Milieu Taskforces, om ervoor te zorgen dat onze standpunten breder kunnen worden uitgedragen.'

Staat: 'Belangenbehartiging is bedoeld om jouw punt voor het voetlicht te halen en daarmee ook impact te bereiken: je wisselt informatie uit, met als uiteindelijk doel de inhoud van wetgeving te beïnvloeden op een voor jouw organisatie positieve manier. Dat kan alleen maar wanneer je de juiste mensen kent en bent aangesloten op de belangrijkste informatiestromen. Bovenal moeten mensen weten dat je betrouwbaar bent, dat je goed omgaat met de informatie die je krijgt en dat de gegevens die je verstrekt, kloppen. En daar werken wij dus elke dag aan.'

'Wat je graag wilt, is dat op het moment dat Europese ambtenaren of Europarlementariërs bezig zijn met voor de drinkwatersector relevante dossiers, ze je al kennen en weten te vinden. Op die manier kunnen we ze op het juiste moment voorzien van de juiste informatie.'

Van den Akker: 'Een goed voorbeeld is de herziening van de Drinkwaterrichtlijn, waarbij de Europese Commissie onder andere een risico-gebaseerde systematiek wilde introduceren. Men heeft daarover toen bij Nederland informatie opgevraagd, omdat ze wisten dat wij daar in de praktijk al mee werkten.'

Antennefunctie

Bureau Brussel heeft ook een antennefunctie: Staat en Van den Akker signaleren relevante ontwikkelingen in Brussel en coördineren de benodigde acties en reacties. Naast de focus op actieve dossiers, het lobbytraject en contacten met directoraten en politici, onderhoudt Bureau Brussel de contacten met de Nederlandse drinkwaterbedrijven.

Van den Akker: 'Dat gaat twee richtingen op: wij houden de drinkwaterbedrijven op de hoogte van wat er zich in Brussel afspeelt op de relevante dossiers, maar wij krijgen van hen ook essentiële informatie die wij nodig hebben om onze rol van betrouwbare adviseur in Brussel te kunnen vervullen. Veel politici en ambtenaren hebben op sommige specifieke dossiers een kennisachterstand: ze leunen dan op externe partijen om hen van de juiste informatie te voorzien. Als wij aan de voorkant betrokken zijn bij een wetgevingsproces is het uiterst belangrijk dat de door ons aangedragen informatie en oplossingen kloppen, om onze positie als betrouwbare partner niet in gevaar te brengen. De drinkwaterbedrijven spelen daarbij dus een belangrijke rol.'

‘LEIDEND BIJ AL HET NIEUWE BELEID IS DUURZAAMHEID’



Actuele dossiers

Er zijn momenteel talloze Europese dossiers die op de een of andere manier relevant zijn voor de drinkwatersector; welke springen het meest in het oog?

Staat: 'Dat zijn er heel wat en de meeste hebben te maken met de Green Deal. Bij haar aantreden in 2019 heeft de Europese Commissie een belofte afgegeven om klimaat leidend te maken bij veel nieuw beleid en met een Green Deal te komen. Daarin is een 'zero pollution ambition' opgenomen. Dit betekent overigens in de praktijk: 'de vervuiling van lucht, water en bodem terugbrengen tot een niveau waarop het niet schadelijk is'.

Zero Pollution Action Plan

Van den Akker: 'Het Zero Pollution Action Plan van de Commissie zet serieus in op bronaanpak. Hiertoe is een hiërarchie van oplossingen geformuleerd: eerst zoveel mogelijk voorkomen van vervuiling, dan het aanpakken van de vervuiling bij de bron, en pas als niets anders werkt: het 'end-of-pipe' aanpakken van de verontreiniging. Daarbij is het uitgangspunt: de vervuiler betaalt. Deze principes zijn ook verankerd in artikel 191-2 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.'

Bronaanpak omarmd

Staat: 'Vewin pleit al veel langer voor een bronaanpak en is daarom blij dat de Commissie deze methode heeft omarmd. Alles wat er niet inkomt, hoef je er ook niet uit te zuiveren. Zo'n ambitie van de Commissie is mooi, maar het gaat natuurlijk wel om de uitwerking in de praktijk. De Commissie geeft aan dat ze deze aanpak meeneemt in alle nieuwe en herziene wetgeving,

zoals de vernieuwde Richtlijn voor Industriële Emissies of de Richtlijn Stedelijk Afvalwater.'

Van den Akker: 'Ook bij het nieuwe Landbouwbeleid zullen deze uitgangspunten leidend moeten zijn. In haar 'farm-to-fork'-strategie streeft de Commissie naar 50% reductie van het gebruik en het risico van chemische bestrijdingsmiddelen in 2030, op basis van bronaanpak. Hetzelfde geldt voor de herziening van de regels voor chemische stoffen, vastgelegd in REACH, waarbij wat Vewin betreft de impact op drinkwaterbronnen moet worden meegenomen in de risicoanalyses voor de toelating van nieuwe chemische stoffen en waarbij PMT-stoffen (persistente, mobiele en toxische stoffen zoals PFAS) geïnclassificeerd moeten worden als zeer zorgwekkende stoffen. Vewin en de Unie van Waterschappen pleiten al langer voor een volledig verbod voor PFAS in REACH: met de nieuwe ambities van de Commissie wordt het hopelijk eenvoudiger om dit voor elkaar te krijgen.'

'Er komt ook een herziening van de Richtlijn Duurzaam Gebruik Pesticiden, gericht op het verduurzamen van onze voedselvoorziening. De Commissie wil het beleid dat duurzaamheid bevordert, effectiever maken en versterken. Vewin pleit er hierbij voor om duidelijke en meetbare doelen op te nemen en de bronaanpak te versterken.'

Richtlijn Stedelijk Afvalwater

Staat: 'Hetzelfde speelt bij de Richtlijn Stedelijk Afvalwater uit 1991, die onder andere minimumeisen bevat voor de inzameling en zuivering van stedelijk afvalwater. Deze richtlijn was 30 jaar geleden

bedoeld om de impact van afvalwater op het milieu te beperken, in een tijd dat op veel plaatsen rioolwater nog ongezuiverd werd geloosd op het oppervlaktewater. De Europese Commissie heeft de richtlijn geëvalueerd en concludeert dat inmiddels de normen een stuk scherper kunnen. We verwachten daarom dat de Commissie onder invloed van de Green Deal een ambitieus wetsvoorstel op tafel zal leggen. Met dit voorstel zal ze de wettelijke Europese afvalwaterzuiveringseisen dynamischer proberen te maken om zo innovatie te bevorderen.'

'Het gaat daarbij ook om geheel nieuwe zuiveringseisen voor opkomende stoffen, zoals medicijnresten en microplastics. Omdat dit gaat gelden voor heel Europa, dus ook voor onze bovenstrooms gelegen buurlanden, is deze uitbreiding voor Nederlandse waterkwaliteit erg belangrijk.'

'De Commissie kijkt hier verder naar een risicogestuurde aanpak. Dat betekent dat er extra zuiveringseisen kunnen worden gesteld op basis van het risico. Vewin pleit ervoor dat hierbij de bescherming van de bronnen voor de productie van drinkwater wordt meegenomen.'

Risicobeoordeling

Van den Akker: 'Eind 2020 is de Farmaceutische Strategie gepubliceerd, die aangeeft dat de Commissie de risicobeoordeling bij de toelating van medicijnen wil herzien. Vewin pleit ervoor om bij de ontwikkeling en bij de risicobeoordeling van nieuwe medicijnen rekening te houden met de impact daarvan op het milieu en de drinkwaterbronnen: dit gebeurt nu nog niet. Ook op dit gebied zou meer transparantie over welke stoffen via medicijnen in het oppervlaktewater terecht kunnen komen, drinkwaterbedrijven kunnen helpen bij hun risicomanagement. De herzieningsprocedure van de geneesmiddelenwetgeving is inmiddels gestart en naar verwachting zal de Europese Commissie eind 2022 met een wetgevingsvoorstel komen. Ter voorbereiding daarop vinden verschillende consultaties plaats de komende tijd, en stelt de Commissie een impact assessment op. Wij zijn de komende jaren dus zeer actief op dit dossier.'

Meer aandacht voor impact op water

Van den Akker: 'Via EurEau praten we met de relevante directoraten-generaal en de consultants die voor de Commissie werken aan de impact assessments van de Commissie-plannen over wat er wel en niet werkt, en over de beleidsopties. Ons doel daarbij is het verminderen van emissies naar water en meer consistentie tussen sectorale wetgeving, zoals die voor water, industrie, landbouw, pesticiden, farmaceutica of chemische stoffen. Wij zien dat er overal nog te weinig aandacht is voor de impact op water en specifiek de drinkwaterbronnen. Er zou ook beter moeten worden aangehaakt bij de Kaderrichtlijn Water (KRW) en de nieuwe Drinkwaterrichtlijn.'

KRW en de Prioritaire Stoffen Richtlijn

Staat: 'De voor de waterkwaliteit zeer belangrijke KRW uit 2000 wordt voorlopig niet herzien, maar de Commissie wil wel een hoger ambitieniveau bij de lidstaten, ook omdat in 2027 de afgesproken doelen behaald moeten zijn. Daarom blijft Vewin hameren op de juiste implementatie van de al gemaakte afspraken, met name artikel 7-3, en aanscherping van de nationale en Europese wetgeving

'EERST VOORKOMEN VAN VERVUILING, DAN HET AANPAKKEN VAN DE VERVUILING BIJ DE BRON EN PAS ALS NIETS ANDERS WERKT: AANPAKKEN VAN DE VERONTREINIGING'

gericht op bronbeleid. De Commissie heeft overigens aangegeven dat ze er niet voor zullen terugdeinzen om afzonderlijke lidstaten voor de rechter te slepen om naleving van de KRW af te dwingen, als ze in gebreke blijven.'

Van den Akker: 'De KRW kent een bijlage over vervuulende stoffen die met prioriteit moeten worden aangepakt, de zogeheten 'prioritaire stoffenlijst'. De lidstaten hebben de verplichting om ervoor te zorgen dat deze stoffen onder bepaalde milieukwaliteitsnormen komen en blijven. Deze normen zijn opgenomen in de Environmental Quality Standards Directive; de huidige prioritaire stoffenlijst uit 2013 wordt momenteel herzien. Vewin wil dat ook alle relevante medicijnen (bijvoorbeeld diclofenac), antibiotica en stoffen zoals PFAS als groep op deze lijst komen, omdat ze een directe impact hebben op de kwaliteit van de drinkwaterbronnen. Ook daarbij pleiten we – verwijzend naar de doelen van de Green Deal en de Chemicals Strategy – voor een bronaanpak en niet voor een 'end-of-pipe'-oplossing.'

Staat: 'Samenvattend kun je stellen dat er op dit moment flink wat wetgevingstrajecten lopen of gaan lopen die invloed hebben op de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Het blijft dus belangrijk om op het juiste moment de juiste informatie naar voren te brengen bij de juiste mensen en instanties.'





Anja Hazekamp, Europarlementslid PvdD

‘Zero Pollution Action Plan ontbeert nieuwe acties’

In mei van dit jaar heeft de Europese Commissie het Zero Pollution Action Plan (ZPAP) gepubliceerd, onderdeel van de EU Green Deal. Het heeft als doel om in 2050 de lucht-, bodem- en waterverontreiniging terug te brengen tot een niveau dat niet schadelijk is voor mens en natuur. Het aanpakken van vervuiling aan de bron staat hierbij centraal. Anja Hazekamp is Europarlementariër vanuit de Partij voor de Dieren en vicevoorzitter van de milieucommissie in het Europees Parlement. Ze geeft haar visie op dit Commissie-plan en vertelt hoe in andere dossiers al dan niet werk wordt gemaakt van bronaanpak.

Op 12 mei heeft de Europese Commissie het Zero Pollution Action Plan (ZPAP) gepubliceerd, onderdeel van de EU Green Deal. *Wat vindt u van dit actieplan, maakt het de zero pollution-ambitie waar, wat u betreft?*

Anja Hazekamp: 'We hebben lang gewacht op het Zero Pollution Action Plan – de Commissie had dit eigenlijk al onder het zevende Milieuactieprogramma moeten publiceren. Helaas blijkt het het lange wachten ook nog eens niet waard: de doelen die gesteld worden, zijn bij lange na niet genoeg om een gezonde leefomgeving te bereiken. Ook wordt er veel te weinig nieuw beleid en nieuwe wetgeving aangekondigd: de grootste focus ligt op het goed implementeren van reeds bestaand beleid. Natuurlijk is dat heel belangrijk, maar het is niet genoeg om een echte zero pollution-ambitie waar te maken. Een gemiste kans.'

'ZERO POLLUTION ACTION PLAN: EEN GEMISTE KANS'

Wat ziet u in het ZPAP als grote stap vooruit, en wat mist er volgens u in het plan, waardoor u twijfelt aan de kans van slagen van de achterliggende ambitie van 'zero pollution'?

Hazekamp: 'Het is belangrijk dat nu goed geëvalueerd wordt of de bestaande water-wetten wel voldoen. Als blijkt dat ze niet voldoen – en het lijkt me duidelijk dat ze tekortschieten – komt de Commissie met aanvullende voorstellen: dat is een positief vooruitzicht. Verder legt de Commissie niet alleen de focus op implementatie van bestaande wetten, maar ook op de handhaving ervan. Hierbij wordt ingezet op meer samenwerking tussen de landen. Het verbeteren van de handhaving is heel belangrijk, want we zien nu nog te vaak dat er niet goed wordt opgetreden wanneer normen worden overschreden of er zelfs illegaal wordt geloosd – helaas ook in Nederland.'

'DE OVERHEID MOET ER GEWOON ZELF VOOR ZORGEN DAT ER GEEN VERVUILENDE PRODUCTEN MEER OP DE MARKT KOMEN'



Anja Hazekamp, Europarlementariër en vicevoorzitter van de EP-milieuc commissie.

'Maar het ZPAP ontbeert nagenoeg nieuwe acties, terwijl die broodnodig zijn. Er wordt ook nog steeds te veel gekeken naar het bedrijfsleven om zelf oplossingen aan te dragen, met ingewikkelde publiek-private samenwerkingsconstructies waarvan we weten dat die niet tot het benodigde resultaat leiden. Om een voorbeeld te geven: met zogeheten 'zero pollution pledges' wil de Commissie bedrijven gaan overhalen om consumenten aan te moedigen om minder vervuilende producten te kopen. Het is te makkelijk om zulke verantwoordelijkheden af te schuiven op het bedrijfsleven en op de consument. De overheid moet er zelf gewoon voor zorgen dat er geen vervuilende producten meer op de markt komen. De ambitie om daadwerkelijk te leven binnen de grenzen van onze planeet is met de huidige voorstellen niet haalbaar; daarvoor is véél meer nodig.'

Bronbeleid

De principes van de 'zero pollution'-hiërarchie staan al uitgeschreven in artikel 191-2 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VwEU). *Hoe kan de Europese Commissie dit in de praktijk gaan toepassen, zodat er nu wel echt een bronbeleid gerealiseerd gaat worden in het EU-beleid?*

Hazekamp: 'Deze hiërarchie legt de nadruk op het voorkomen van afval en vervuiling. Dit uitgangspunt vormt – samen met het voorzorgsbeginsel en het beginsel van 'de vervuiler betaalt' – een hoeksteen van het milieubeleid, althans in theorie.'



‘DE EUROPESE COMMISSIE ZOU
DE PRODUCTIE VAN GEVAARLIJKE
CHEMISCHE STOFFEN ZOALS PFAS
EN HORMOONVERSTORENDE STOF-
FEN GEHEEL MOETEN VERBIEDEN’

‘Als de EU deze uitgangspunten goed zou toepassen, zou de Europese Commissie de productie van gevaarlijke chemische stoffen zoals PFAS en hormoonverstorende stoffen geheel moeten verbieden. Maar we zien in dit soort gevallen helaas dat de zeer sterke lobby van de chemische industrie steeds haar zin krijgt: deze stoffen zijn nog steeds niet verboden. En hoewel het actieplan dit wel benoemt en onderkent dat er actie nodig is, zet de Commissie niet in op een volledig verbod. Alleen het ‘niet-essentieel’ gebruik zal worden aangepakt.’

‘Deze stoffen zijn zo schadelijk, dat naar mijn mening geen enkel gebruik ervan goed te praten is. Ook missen in het actieplan maatregelen die ervoor zorgen dat vervuilers zelf eindelijk gaan opdraaien voor de kosten van de milieuschade die ze aanrichten. Ik zal hier stevig op in blijven zetten.’

Landbouwbeleid

De lidstaten en het EP sloten onlangs een akkoord over de toekomst van het GLB. Bent u tevreden met de uitkomst van de onderhandelingen voor wat betreft de duurzaamheidsambitie?

Hazekamp: ‘Absoluut niet. Weliswaar is er wat subsidiegeld gereserveerd voor vergroening, maar de voorwaarden voor die subsidies zijn volstrekt onvoldoende. Vervuilende praktijken, zoals de intensieve veehouderij en giftige monoculturen, zullen ook met het nieuwe Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid nog steeds miljarden toegeschoven krijgen. De allergrootste bedrijven krijgen daarbij nog steeds het meeste geld. Pogingen om de subsidiebedragen voor de grootste bedrijven te limiteren zijn van tafel geveegd. Zelfs een amendement van de Partij voor de Dieren om geen subsidies meer uit te keren voor het fokken van stieren voor stierengevechten is door de Europese landbouwministers uit de wet gehaald. Het landbouwbeleid zoals nu is vastgesteld, gaat lijnrecht in tegen de doelstellingen van de Europese Green Deal.’

‘DE VOORWAARDEN VOOR
LANDBOUWSUBSIDIES VOOR
VERGROENING ZIJN
VOLSTREKT ONVOLDOENDE’

Gewasbescherming

U bent namens het EP rapporteur op de resolutie over de ‘van-boer-tot-bord-strategie’. In deze strategie heeft de Commissie een doelstelling opgenomen voor het halveren van het gebruik en risico van chemische gewasbeschermingsmiddelen in 2030. De Milieucommissie wil dit verankeren in wetgeving. In Nederland ligt er de toekomstvisie gewasbescherming om in 2030 naar nagenoeg nul emissies te gaan. Tegelijk zijn de Europese landbouwlobby en de chemische industrie heel sceptisch over de EU-doelstelling.

‘HET LANDBOUWBELEID ZOALS NU IS VASTGESTELD, GAAT LIJNRECHT IN TEGEN DE DOELSTELLINGEN VAN DE EUROPESE GREEN DEAL’

Is de ambitie van de Commissie toereikend, en heeft zij de juiste focus gelegd, of zou ze meer moeten kijken naar de uiteindelijke emissies naar natuur en water?

Hazekamp: ‘De Europese Commissie zet een belangrijke stap door het gebruik en het risico van pesticiden met 50% te willen verminderen in 2030, maar deze doelen liggen wat mij betreft nog te laag. Ik denk dat het nodig en tegelijkertijd ook mogelijk is om het gebruik van pesticiden met 70% te verminderen tegen 2030. Daarnaast is het noodzakelijk om de gevaarlijkste pesticiden, zonder uitzondering, per direct te verbieden.’

‘OOK IS HET NOODZAKELIJK OM DE GEVAARLIJKSTE PESTICIDEN, ZONDER UITZONDERING, PER DIRECT TE VERBIEDEN’

‘Als rapporteur voor de van-boer-tot-bord-strategie pleit ik ervoor om de reductiedoelstellingen voor pesticiden bindend te maken en om vervuiling van bodem, grond- en oppervlaktewateren door landbouwgif geheel terug te brengen tot nul. Ik denk dat beide aspecten belangrijk zijn: we moeten de bron aanpakken – het gifgebruik zelf – én de uiteindelijke emissies. In het van-boer-tot-bord-rapport pleit het Europees Parlement onder meer voor betere bescherming tegen landbouwgif van boeren, omwonenden en ook van cruciale bestuivers zoals bijen. Zij hebben veel te lijden onder het hoge gifgebruik in de landbouw.’

Verbod op PFAS: landen moeten niet op Europa wachten

De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid EFSA geeft in een opinie van 2020 aan dat PFAS nóg schadelijker zijn dan eerst gedacht. In Nederland heeft het RIVM onderzoek gedaan op basis van dit EFSA-advies over de veilige wekelijkse inname, en geconcludeerd dat Nederlanders te veel PFAS binnenkrijgen via onder andere voedsel en drinkwater.

Welke maatregelen gericht op bronaanpak – in lijn met de basisprincipes van de ‘zero pollution hiërarchie’ – kan de EU nemen om te voorkomen dat PFAS-stoffen in het milieu terechtkomen?

Hazekamp: ‘De EU zal het gebruik en de productie van PFAS moeten verbieden ter bescherming van ons milieu en de volksgezondheid. Het Europees Agentschap voor chemische stoffen heeft aangekondigd in oktober te komen met een voorstel om meer restricties te stellen. Als lid van de Milieucommissie zal ik alles in het werk stellen om te komen tot een alomvattend verbod zonder uitzonderingen. We moeten daarvoor op alle niveaus van wetgeving veranderingen gaan doorvoeren. De bron aanpakken kan via de EU-wetgeving op giftige stoffen, REACH, door geen goedkeuringen meer af te geven.’

‘Met de broodnodige uitbreiding en aanscherping van de Richtlijn Industriële Emissies, kunnen we maatregelen afdwingen bij de gebruikers van deze gevaarlijke stoffen. En we zullen veel beter in kaart moeten brengen waar PFAS-stoffen zich in ons milieu bevinden, onder andere door veel breder en beter ons water en onze bodem te monitoren. Daarvoor zijn ook adequate normen nodig voor het maximumgehalte van deze gifstoffen in onze bodem en in ons water, ook daar ontbreekt het nog aan. Het is cruciaal dat Europa daar nu snel actie op neemt.’

‘Maar landen, onder andere Nederland, moeten niet alleen op Europese maatregelen gaan zitten wachten. Zolang er op Europees niveau geen verbod is, ben ik er voorstander van dat lidstaten zelf al zo snel mogelijk maatregelen nemen. De trage Brusselse besluitvorming ontslaat landen niet van hun eigen verantwoordelijkheid om zelf actie te ondernemen.’





‘LIDSTATEN, WAARONDER NEDERLAND, MOETEN NIET OP EUROPESE MAATREGELEN GAAN ZITTEN WACHTEN’

Geneesmiddelen

De Europese Commissie gaat de komende jaren de geneesmiddelenwetgeving herzien, naar aanleiding van de COVID-19-pandemie en de EU Green Deal. Eind volgend jaar wordt het voorstel van de Commissie verwacht.

Vewin pleit ervoor om bij de ontwikkeling en bij de risicobeoordeling van nieuwe medicijnen rekening te houden met de impact daarvan op het milieu en de drinkwaterbronnen: dit gebeurt nu nog niet. Eerder riep het EP de Commissie al hiertoe op, in een resolutie over de strategische aanpak van geneesmiddelen in het milieu.

Hoe schat u de kansen in dat de Europese Commissie het aandurft in dit dossier serieus werk te maken van het beperken van de negatieve impact van medicijnresten in het milieu?

Hazekamp: ‘De Europese Commissie heeft naar aanleiding van de oproep van het parlement beloofd om maatregelen te nemen tegen milieuvuiling door medicijnresten. Enkele kleine, maar concrete

toezeggingen heeft de Commissie al gedaan. Ze zal bijvoorbeeld richtlijnen ontwikkelen voor kleinere medicijnverpakkingen, waardoor minder ongebruikte medicijnen weggegooid zullen worden. Ook gaat de Commissie bekijken of inzamelingsacties voor medicijnresten een rol kunnen spelen.’

‘De Commissie heeft verder toegezegd het probleem van medicijnresten in het milieu mee te nemen in de fitness check van de Europese waterwetgeving. De Partij voor de Dieren zal erop toezien dat dit daadwerkelijk gebeurt. We blijven daarbij ook pleiten voor het aanscherpen van de doelen voor vermindering van het antibioticagebruik in de veehouderij. Dat is absoluut cruciaal om milieuvuiling en het ontstaan van antibioticaresistentie tegen te gaan.’

‘BIJ DE ONTWIKKELING EN BIJ DE RISICOBEOORDELING VAN NIEUWE MEDICIJNEN REKENING HOUDEN MET DE IMPACT OP HET MILIEU EN DE DRINKWATERBRONNEN’

Beschikbaarheid én kwaliteit van water

Infiltratie van water als oplossing voor watertekorten

De uitdagingen op het gebied van de beschikbaarheid en de kwaliteit van water worden steeds groter. De afgelopen jaren zien we dat we aan de grenzen van ons watersysteem komen. Dat is een gevolg van de wereldwijde klimaatverandering en van de ontwikkelingen in Nederland, zoals een toenemende bevolking en een groeiende economie. Hierdoor wordt ruimte schaarser, neemt de vraag naar onder andere drinkwater toe, en moet er ook meer rioolwater worden gezuiverd. En daarnaast moeten we met z'n allen natuurlijk ook gewoon droge voeten houden. Daarom pleit Vewin, samen met de waterschappen, al enige tijd voor een watertransitie: van waterafvoer naar water vasthouden.

Doel van een watertransitie is het creëren van een klimaatrobuust watersysteem dat zowel in droge als in natte perioden de belangen van betrokkenen zo goed mogelijk borgt. Water moet leidend worden bij de ruimtelijke ordening. Gebiedsfuncties moeten afhankelijk gemaakt worden van water en niet andersom. Daarbij moeten we niet alleen kijken hoe we met z'n

allen droge voeten houden, maar ook hoe we water in het natte seizoen beter en langer kunnen vasthouden, als buffer voor het droge seizoen. Dat kan heel goed in functiecombinaties met bijvoorbeeld natuur, recreatie of landbouw. Bij Brabant Water en PWN gebeurt dit al in de praktijk. Lees verder op pagina 24 en volgende.



Hans Bousema, Brabant Water.

Brabant Water: 'Systeemverandering nodig'

De problematiek van verdroging speelt met name in gebieden met een zandige bodem, waar water snel in wegzakt. Dit is vooral het geval in de oostelijke provincies en in Brabant. Brabant Water is voor de productie van drinkwater volledig afhankelijk van grondwater.

Omgevingsmanager Hans Bousema houdt zich al geruime tijd bezig met dit onderwerp: 'Het is inmiddels duidelijk dat het huidige watersysteem, gericht op het zo snel mogelijk afvoeren van neerslag naar zee, onhoudbaar is. Het roer zal om moeten en we moeten ons echt richten op het langer vasthouden van water. Gelukkig is dit besef inmiddels goed geland in de politiek en bij de waterketenpartners.'

Discussie is gestart

'Onder regie van de provincie Brabant praten wij over een nieuwe aanpak, met alle stakeholders: de waterschappen, de landbouw, de industrie, milieuorganisaties, verschillende terreinbeherende organisaties en de drinkwaterbedrijven. Er valt jaarlijks in ons gebied

zo'n 1,7 miljard kubieke meter neerslag en daarvan ligt 85% binnen een week nadat het is gevallen in de Noordzee. Met 200 miljoen kuub kunnen wij de hele provincie een jaar lang van drinkwater voorzien. Hier is dus nog heel veel winst te behalen.'

Op welke manier kan Brabant Water zelf bijdragen aan een watertransitie?
Bousema: 'Wij onderscheiden een aantal sporen: efficiënter omgaan met het beschikbare water, zoeken naar nieuwe bronnen en vooral: vasthouden van water. Dat laatste kan in ons gebied door middel van infiltratie in de bodem. Gun het water dat valt de tijd om te infiltreren in de bodem. Omdat wij eigenaar zijn van ongeveer 1.600 ha grond kunnen wij dit hier goed realiseren.'

Natuur vernatten

'Vasthouden van water kan op een paar manieren. Wij kunnen de natuur op onze terreinen vernatten, bijvoorbeeld door het herstellen van vennen en het dempen van watergangen die het water te snel afvoeren uit het gebied. In Nuland en Vessem heeft Brabant

Water waterwinlocaties binnen grotere natuurgebieden. Om het opgepompte grondwater te filteren, gebruiken wij zandfilters die periodiek worden gereinigd door ze te spoelen met water. Dit spoelwater laten we bezinken en brengen we – als het weer schoon is – terug in de lokale natuur, door infiltratie in de ondiepe ondergrond.'

‘WATERTRANSITIE IS HARD NODIG’

Bufferboeren

‘Andere partijen spelen hierbij een grote rol, zoals de waterschappen en de landbouwsector. Zo is het project ‘Bufferboeren’ gericht op het vasthouden van water op landbouwterreinen rondom onze waterwinning in Veghel. We hebben hier samen met lokale boeren bodemonderzoek uitgevoerd om een beter inzicht te krijgen in de bodemgesteldheid. Een belangrijke rol daarbij was weggelegd voor waterschap Aa en Maas en vooral ZLTO, die goede contacten heeft met de boeren in het gebied.’

Gebiedsgericht maatwerk

‘Een deelnemer vroeg ons of hij geen spoelwater uit onze zandfilters kon afnemen, zodat hij geen grondwater hoefde op te pompen voor de beregening van zijn gewassen. Een typische win-winsituatie: de boer heeft met ons spoelwater een betrouwbare, constante aanvoer van water en hoeft geen grondwater meer op te pompen. Doordat hij niet meer beregent, maar ons spoelwater gebruikt voor irrigatie, verdampt er minder water dan voorheen en kan het water beter de grond intrekken. En hij belast het grondwatersysteem niet meer, waardoor het grondwaterpeil kan stijgen en de bodem kan vernatten.’

Wat zijn de belangrijkste succesfactoren bij waterinfiltratie?

Bousema: ‘Goede samenwerking met waterketenpartners en andere organisaties is essentieel: zonder ZLTO hadden wij bijvoorbeeld Bufferboeren niet van de grond kunnen krijgen. Hun kennis en ideeën zijn een welkome inbreng bij zo’n gebiedsgerichte aanpak.’

Winput verplaatsen naar diepte

In Budel heeft Brabant Water een waterwinning van de ondiepe ondergrond verplaatst naar de diepere ondergrond, onder een afsluitende kleilaag: van enkele tientallen meters naar ruim 300 meter diepte. Hierdoor verbetert de grondwaterstand bóven die kleilaag, omdat daar geen grondwater meer wordt onttrokken. Bousema: ‘Tegelijkertijd hebben we op het maaiveld enkele watergangen gedempt, zodat het water niet meer snel het gebied uitstroomt en het beter kan infiltreren in de bodem. Infiltratie is niet ingewikkeld, maar het kost wel wat ruimte en flink wat tijd.’

‘In één beweging verbeter je hiermee de infiltratiemogelijkheden in het gebied en geef je de natte natuur een enorme boost. Ook maak je je bron robuuster, omdat je het diepere grondwater gebruikt voor het maken van drinkwater: dit is ouder en schoner dan het water in de ondiepe ondergrond, en er is een grotere voorraad van.’

Welke rol speelt de kwaliteit van het te infiltreren water?

Bousema: ‘Kwaliteit en kwantiteit zijn altijd twee zijden van dezelfde medaille. Bij infiltratie moet je enorm kritisch zijn op de kwaliteit van het water dat je in de bodem brengt. Dat geldt voor ondiepe infiltratie, maar zeker voor diepinfiltratie. Bij deze techniek breng je gezuiverd oppervlaktewater in de diepere ondergrond, als aanvulling van het grondwater en als extra buffer. Brabant Water gaat onderzoeken in hoeverre en waar deze techniek in ons verzorgingsgebied in de praktijk kan worden toegepast.’ Ook bij infiltratie in de ondiepe ondergrond is goede kwaliteit van het water essentieel. Bousema: ‘Je wilt geen water met meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen of industriële verontreinigingen de bodem inbrengen. Want als grondwater eenmaal is verontreinigd, kost het veel moeite en tijd om het weer te reinigen. Als dat al lukt.’

Welke bottlenecks kom je tegen bij infiltratie en water vasthouden?

Bousema: ‘De watertransitie is een ruimtelijk vraagstuk. Voor infiltratie heb je ruimte nodig, bóven en ónder de grond, terwijl ruimte in ons land schaars is. Dat kan dus een knelpunt vormen. Daarom stimuleren wij het zoeken naar functiecombinaties, zodat je in één gebied meervoudig ruimtegebruik kunt realiseren, zoals waterwinning, recreatie, natuur en landbouw.’

‘Een andere bottleneck is zoals gezegd de kwaliteit van het te infiltreren water. Daarbij is een rol weggelegd voor alle stakeholders en met name voor de overheden, die een zorgplicht hebben voor de openbare drinkwatervoorziening. De provincies en de waterschappen moeten als waterbeheerder de kwaliteit van het oppervlakte- en het grondwater beschermen: daar begint het mee!’

‘INFILTREREN KOST RUIMTE EN TIJD’





Koen Zuurbier, PWN.

PWN: 'Water vasthouden op meerdere locaties'

Drinkwaterbedrijf PWN in Noord-Holland is voor de drinkwaterproductie vrijwel geheel aangewezen op oppervlaktewater, dat wordt ingenomen via voornamelijk het IJsselmeer en aanvullend het Lekkanaal. Dit voorgezuiverde water wordt getransporteerd naar de duinen, waar PWN het al sinds de jaren 50 van de vorige eeuw infiltreert, zodat 'overonttrekking' van grondwater in het duingebied wordt voorkomen.

'Het water verblijft tussen de drie weken en drie maanden in het duinzand en wordt daardoor gedesinfecteerd: gezuiverd van eventuele bacteriën en virussen', vertelt Strategisch Adviseur Drinkwater Koen Zuurbier. 'We gebruiken twee manieren van infiltratie. Bij ondiepe infiltratie zakt het water via waterplassen in de duinen door de zwaartekracht de ondiepe bodem in. Sinds de jaren 80 passen we ook diepinfiltratie toe, waarbij we het water met behulp van een pomp en een put naar een diepte van 50 tot 80 meter brengen.'

Hoe dragen jullie bij aan de watertransitie?

Zuurbier: 'Als eerste zetten ook wij in op bewust watergebruik, zonder verspilling. Daarnaast willen we opgedane kennis en ervaring met diepinfiltratie in de duinen inzetten om ook elders – lees: in de polder – water op grotere diepte te infiltreren. Er loopt een pilot bij pompstation Hoorn, waar drinkwater uit Andijk wordt geïnfilteerd in de diepe ondergrond door middel van ASR (Aquifer storage and recovery), om te fungeren als reservevoorraad. Hiermee kunnen we bijvoorbeeld grote piekvraag of uitval door een leidingbreuk makkelijker opvangen. We doen hier veel onderzoek en monitoring, omdat we denken dat dit een goede methode zou zijn om op meerdere plekken in ons verzorgingsgebied ondergrondse reserves mee aan te leggen. Nu gaat het nog om 1 miljoen m³, maar als je dat op tien locaties kunt doen, creëer je daarmee een extra watervoorraad voor grofweg 30 dagen voor noodsituaties, zoals een lange droogte. Ook verkennen we alternatieve bronnen voor drinkwater

‘KAMPIOEN ‘WATER VASTHOUDEN’? DAN EERST KAMPIOEN WATERKWALITEIT!’

zoals opkwellend brak grondwater in Noord-Hollandse diepe polders. Hiermee kan de vraag naar zoetwater uit het oppervlaktewatersysteem worden beperkt. Met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier onderzoeken we hoe RWZI-effluent een bron van schoon zoetwater kan worden.’

Vernatten binnenduinrand

PWN draagt verder bij aan het vasthouden van water in de duinen via infiltratie en door het vernatten van de zogeheten ‘binnenduinrand’, de langgerekte overgangszone tussen duinen en landbouwgronden daar vlak achter. Zuurbier: ‘Onder de duinen bevindt zich een ‘zoetwaterlens’: een afgeplatte ondergrondse zoetwaterbel, die hier vrij ongehinderd afstroomt richting de lagergelegen polders. PWN werkt samen met de omgeving aan een inrichting om de zoetwaterlens robuuster te maken en daarmee de zoetwatervoorraad in de duinen op peil te houden. Dit gebeurt door maatregelen op systeemniveau te nemen om de sponswerking van deze strook te vergroten en zo via een natuurlijke buffer te voorkomen dat het water te snel wegstroomt.’

Klimaatbuffers in IJsselmeer

Tot slot werkt PWN samen met Rijkswaterstaat aan een plan voor de ontwikkeling van een klimaatbuffer: een bekken in het IJsselmeer, bij Andijk, gecombineerd met natuurontwikkeling en natuurlijke voorzuivering. ‘Hiermee ontstaat een grotere buffer voorraad zoet water om voorbereid te zijn op de gevolgen van lange droge perioden met lage rivierafvoeren. In die perioden kan het IJsselmeerwater namelijk zó zilt worden dat we het eigenlijk niet meer kunnen gebruiken voor drinkwaterproductie. Als we dan een ‘eigen’ voorraad IJsselmeerwater van de juiste kwaliteit hebben om drinkwater van te maken, voorkomen we veel problemen.’

Wat zie jij als belangrijke succesfactoren en bottlenecks bij infiltratie?

Zuurbier: ‘Bij diepinfiltratie heb je slechts beperkte ruimte nodig en wil je dat de omgeving er geen last van heeft, maar verder is dit vooral een technische uitdaging. Je hebt goed inzicht in de bodemopbouw nodig, maar uiteindelijk moet je in de praktijk uitvinden hoe het op een specifieke locatie precies uitpakt. Dus het is ook een kwestie van nauwgezet onderzoeken en monitoren. Dit is geen goedkoop onderzoek en ook de techniek heeft zijn prijs, dus er moet wel voldoende budget beschikbaar zijn om te kunnen investeren.’

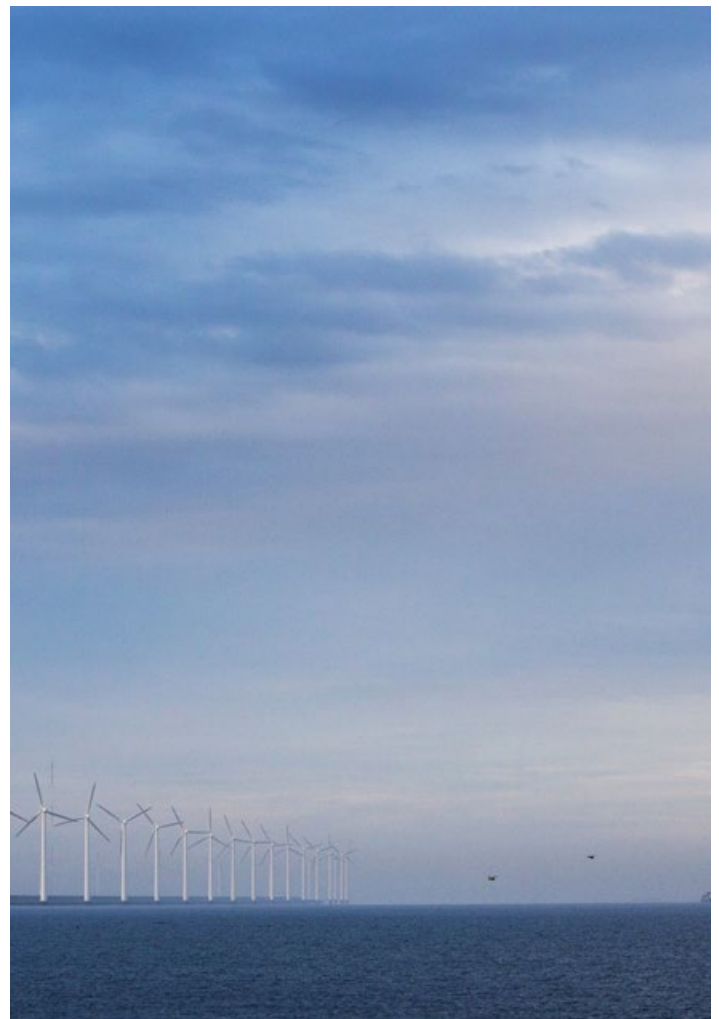
‘Bij andere oplossingen zoals vernatten van de binnenduinrand of de ontwikkeling van een klimaatbuffer gaat het meer om de ruimtelijke inpassing. Je hebt er gewoonweg flink wat ruimte voor nodig en zult dus met veel partijen moeten samenwerken om alle belangen in evenwicht te brengen. Ruimte is schaars en een suc-

cesfactor is daarom het streven naar win-winsituaties, bijvoorbeeld door meervoudig ruimtegebruik en het creëren van voordelen voor andere stakeholders.’

Welke rol speelt de waterkwaliteit hierbij?

Zuurbier: ‘De waterkwaliteit is van het grootste belang: je wilt absoluut geen verontreinigd water de grond inbrengen. Onze minister heeft aangegeven dat Nederland kampioen ‘Water vasthouden’ moet worden, maar daarvoor moet je eerst kampioen Waterkwaliteit zijn! Wij zuiveren het oppervlaktewater tot bijna- of volledige drinkwaterkwaliteit voor we het in de diepere bodem infiltreren. Daar is ook een praktische reden voor: de filters die je gebruikt voor de infiltratie verstoppen snel als het water onvoldoende voorgezuiverd is. Maar het belangrijkste is natuurlijk dat je het grondwater schoon wilt houden voor latere generaties. Als daar eenmaal verontreiniging in voorkomt, krijg je dat er alleen met ingewikkelde en dus dure technieken weer uit.’

‘RUIMTELIJKE INPASSING BLIJFT EEN BOTTLENECK’





Mariëtte Hamer, informateur.

Neem 'waterparagraaf' op in regeerakkoord

Vewin pleit bij informateur voor Nationaal Waterakkoord

Vewin heeft afgelopen mei aan informateur Mariëtte Hamer aandacht gevraagd voor de drinkwatervoorziening in Nederland. Goed drinkwater, 24/7 uit de kraan, lijkt vanzelfsprekend maar is het niet. Drinkwaterbedrijven moeten daarvoor steeds meer inspanningen verrichten. Dat komt omdat de beschikbaarheid en kwaliteit van de bronnen – grond- en oppervlaktewater – onder toenemende druk staan. Daar is extra inzet voor nodig, óók van het nieuwe kabinet.

Het watersysteem loopt tegen zijn grenzen aan door droogte, verzilting en een toenemende watervraag door een groeiende economie en bevolking. De kwaliteit van onze drinkwaterbronnen verslechtert bovendien door vervuiling van landbouw, industrie en huishoudens.

Watertransitie nodig

Vewin pleit – samen met de waterschappen – voor een watertransitie, gericht op een klimaatrobust systeem dat de toekomstige waterbeschikbaarheid én waterkwaliteit verzekert. Drinkwaterbedrijven staan daarbij voor grote opgaven en investeringen. De drinkwaterbedrijven vragen meer ruimte om die aan te pakken en te realiseren. Vewin doet daarom de informateur, tegen de achtergrond van deze uitdagingen, een aantal concrete voorstellen voor een ‘waterparagraaf’ in het regeerakkoord.

Nationaal Waterakkoord

De watertransitie vraagt om politieke urgentie, samenwerking en brede maatschappelijke consensus. De afgelopen tien jaar heeft het Bestuursakkoord Water de samenwerking tussen Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen en drinkwaterbedrijven sterk bevorderd. Dit akkoord liep af in 2020, terwijl de uitdagingen op watergebied alleen maar groter worden en ook de samenwerking over bestuurlijke grenzen en perioden heen meer en meer aan belang wint.

Vewin is daarom pleitbezorger van een Nationaal Waterakkoord dat de zoetwaterbeschikbaarheid robuust maakt en waarbij alle partijen aan tafel zitten, dus bijvoorbeeld ook natuur, landbouw en bedrijfsleven. Het in de verkiezingscampagne bepleite ‘Schoonwaterakkoord’ biedt hiervoor een uitstekende basis.

Waterbeschikbaarheid

De langdurige droogtes van de laatste jaren hebben een duidelijk signaal gegeven. Op jaarbasis is er genoeg water, maar regionaal is er in droge perioden soms te weinig en in andere perioden juist weer te veel water.

Er is daarom een transitie nodig naar een meer klimaatrobust watersysteem:

- Bescherm de beschikbare bronnen van water voor de drinkwatervoorziening en reserveer tijdig ruimte voor nieuwe bronnen.
- Maak waterbeschikbaarheid sturend in de besluitvorming over de ruimtelijke inrichting.
- Houd water beter vast.
- Maak goede afspraken met de buurlanden.
- Agendeer bewust gebruik van (drink)water en zet in op het stimuleren van duurzame waterbesparende technieken en innovaties.

Waterkwaliteit

De Tweede Kamer heeft gevraagd om ambitie, regie en prioriteit voor bescherming en verbetering van de kwaliteit van drinkwaterbronnen in de planperiode 2022-2027 van de Kaderrichtlijn Water. De nieuwe plannen moeten in 2021 worden afgerond, maar de stap van plan naar actie zal de komende jaren voortdurend aandacht, bijsturing en aanscherping vergen.

Aandachtspunten zijn:

- Zorg dat alle overheden bescherming en verbetering van de kwaliteit van bronnen voor drinkwater prioriteit geven.
- Voorkom vervuiling en zet consequent in op aanpak bij de bron. Wat er niet in zit, hoeft er ook niet uitgehaald te worden.
- Pak met voorrang PFAS aan. De drinkwatersector vindt dat deze stoffen in het geheel niet thuishoren in het milieu en de bronnen voor drinkwater. Vewin pleit voor een nationaal en Europees totaalverbod van PFAS.
- Neem de in de Internationale Rijncommissie afgesproken 30% vermindering van microverontreinigingen in de Rijn als voorbeeld voor de Maas.
- Koppel waterkwaliteitsdoelen duidelijker aan de uitvoeringscyclus, vergroot kennis en capaciteit bij uitvoeringsorganisaties en zet in op betere samenwerking tussen bevoegde gezagen.

Financieringsruimte

Drinkwaterbedrijven staan voor grote opgaven en investeringen. De nieuwe opgaven en vervanging van ondergrondse infrastructuur vragen een forse toename van investeringen, tot zo'n 60% de komende jaren.

Vewin vraagt meer ruimte om de investeringen aan te pakken en te realiseren en om de toegestane vermogenskostenvergoeding de komende twee jaar op het niveau van 2021 te bevriezen. Samen met de sector zal vervolgens verkend moeten worden hoe een fundamentele herijking van de regelgeving die de financiële gezondheid van de drinkwaterbedrijven verzekert, vorm kan krijgen.





Een duurzaam samenspel

Drinkwater en natuur. Ze zijn er als wij de kraan opendraaien of naar buiten lopen. Maar beide zijn niet vanzelfsprekend. Uitdagingen zoals klimaatverandering, toenemende antropogene druk op onze bronnen en stikstofdepositie zorgen ervoor dat wij steeds harder moeten werken om ons drinkwater en onze natuur schoon en gezond te houden. Dit moet en kán anders, vindt PWN.

Als drinkwaterbedrijf en natuurbeheerder kijken wij terug op een eeuw waarin de blauwe en groene functies nauw met elkaar verbonden zijn. Aan het begin zeker niet altijd in balans, maar gaandeweg met steeds meer oog voor elkaar. En tegenwoordig vanuit de gedachte dat natuur en drinkwater sterke bondgenoten zijn, op weg naar een duurzame toekomst.

Natuurlijke zuivering

Duininfiltratie is misschien wel het meest bekende voorbeeld van samenspel tussen drinkwater en natuur. Voorgezuiverd oppervlaktewater uit het IJsselmeer en de Lek wordt hiermee op een natuurlijke manier gezuiverd door duinzand. Dit zorgt voor schoon en betrouwbaar drinkwater en minder nagroei in de leidingen. Ook wordt er veel minder natuurlijk water onttrok-

ken aan het duingebied, waardoor natte valleien herstellen en grondwaterstanden stijgen.

Waar dit samenspel in de duinen al lange tijd vanzelfsprekend is, liggen in onze bron, het IJsselmeer, nog volop kansen. Vervuiling met steeds persistentere antropogene stoffen, verzilting en verlaagde rivierafvoeren dagen onze zuivering stevig uit. Daarom zetten wij steeds meer in op het verbeteren van de kwaliteit van het ecosysteem en daarmee van onze drinkwaterbron. We roepen nadrukkelijk om een bronaanpak van verontreinigingen: 'Wat er niet in zit, hoeft er ook niet uit'. En we maken ons hard voor natuurontwikkeling in en rondom het IJsselmeer. Dit doen wij door deelname aan de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk en door plannen te ontwikkelen voor de aanleg van een klimaatbuffer.

Klimaatbuffer IJsselmeer

In het project Klimaatbuffer komen natuurontwikkeling, natuurlijke voorzuivering en waterberging samen. Om in de toekomst voldoende en betrouwbaar drinkwater te kunnen blijven leveren, is extra buffercapaciteit nodig. De ontwikkeling van een dergelijke buffer biedt ook kansen voor natuurontwikkeling waardoor het lokale ecosysteem wordt versterkt. Het aanbrengen van ondieptes creëert mogelijkheden voor waterplanten en rietvelden die het op-

pervlaktewater kunnen voorzuiveren. Door de samenwerking tussen drinkwater en natuur speelt het zuiveringsproces zich straks steeds meer buiten de waterzuiveringsinstallatie af. En dat helpt weer om ons energie- en chemicaliënverbruik te verminderen.

Natuur als spons

Ook langs de kust, in de binnenduinrand, worden de effecten van klimaatverandering steeds merkbaarder: extremen worden groter, wat vraagt om veranderingen in het watersysteem. Door ruimte te maken voor natuurlijke waterberging fungeert het landschap als een spons. De ontwikkeling van natte natuur in de binnenduinrand zorgt ervoor dat water beter wordt vastgehouden, wat de kostbare zoetwatervoorraad onder het duingebied versterkt. Dit is niet alleen van belang voor natuur, drinkwater en de lokale landbouw, maar zorgt ook voor droge voeten in het stedelijk gebied!

Een groenblauwe toekomst

PWN ziet de toekomst groenblauw. Een duurzaam samenspel van drinkwater en natuur leidt tot de beste oplossingen voor toekomstige uitdagingen. Door blauwe en groene functies te combineren ontstaat er ruimte voor nieuwe natuur en een klimaatadaptief drinkwatersysteem, dat klaar is voor de toekomst.



Het Waterpaspoort van...



Naam: Pieter Grinwis

Leeftijd: 41

Functie: Tweede Kamerlid ChristenUnie

Aantal glazen kraanwater per dag:

'Een stuk of 4 denk ik, maar telt een theetje ook mee? Dan meer!'

Op het gebied van water ben ik trots op:

'Op de Deltawerken én Ruimte voor de Rivier. Ik ben opgegroeid op Goeree-Overflakkee, een eiland dat hard geraakt is door de Watersnoodramp. De Deltawerken hebben zó veel betekend voor de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden. Later heb ik als politiek adviseur bij Verkeer en Waterstaat en daarna voor deltacommissaris Wim Kuijken gewerkt. Draaide het in de tijd van de Deltawerken nog vooral om het tegenhouden van water en kustlijnverkorting, in de tijd dat ik werkzaam was in de waterwereld lag de nadruk op 'ruimte voor water' en 'bouwen met de natuur', een meer dan nuttige aanvulling op de aloude focus op veilige dijken. Trots voel ik dus zeker niet alleen bij de Deltawerken, maar ook bij de realisatie van Ruimte voor de Rivier. Zowel qua proces als qua resultaat heeft dat prachtig uitgedaagd, van Nijmegen tot de Noordwaard.'

Ik heb iets met water omdat:

'Water vind ik fascinerend. Ik heb er dus zelfs een tijdlang mijn werk van kunnen maken. Maar water is meer dan fascinerend. In het zuidwesten van ons land is de Watersnoodramp bijvoorbeeld nog altijd de waterscheiding in de geschiedenis. Met als bijbehorende vraag: ben je van vóór of van ná de ramp? En ik ben gelukkig van na de ramp. Ik hoop dat we dat kunnen blijven zeggen, van Goeree-Overflakkee tot in de Ganges-delta.'

Mijn speerpunt voor het waterbeleid is:

'Natuurlijk blijft waterveiligheid een groot aandachtspunt voor mij, en zeker ook de waterkwaliteit. Maar de komende jaren is toch vooral klimaatadaptieve bouw mijn speerpunt. Heb er al de eerste moties over ingediend, die gelukkig ook zijn aangenomen. We staan namelijk voor flinke opgaven als het gaat om woningbouw, maar als we niet uitkijken, bouwen we de verkeerde woningen op de verkeerde plekken. We moeten op veel plaatsen in Nederland water gaan opvangen en vasthouden, op andere plekken rekening houden met extremere weersomstandigheden. En ondertussen daalt op veel plekken de bodem, stijgt de zeespiegel en worden rivierafvoeren grilliger. Daar moeten onze woningen op ingesteld zijn, want die bouwen we (als het goed is) voor minimaal 100 jaar. Moeten we dan diepe polders blijven vol zetten met woningen of ons richten op het deel van Nederland op de hogere zandgronden? En als we in de polders bouwen, is het Bouwbesluit daarop toegerust, met bijvoorbeeld meterkasten niet meer standaard op de begane grond?'

Als ik aan water denk, dan...

'Denk ik natuurlijk aan Holland, aan brede rivieren die traag door oneindig laagland gaan, ofwel aan een van de beroemdste Nederlandse gedichten, van Hendrik Marsman...'

Derde editie Nationale Kraanwaterdag

Op woensdag 22 september is het Nationale Kraanwaterdag: een jaarlijks initiatief van alle drinkwaterbedrijven. Het thema van dit jaar is kraanwater als de gezonde en sportieve dorstlesser. Op deze dag drinken kinderen op bso's en basisscholen alleen kraanwater en krijgen ze les over waarom water belangrijk is voor het lichaam.

Alle drinkwaterbedrijven en deelnemende partners, zoals JOGG, Gezonde School en het Voedingscentrum, stimuleren basisscholen en kinderopvang om het drinken van kraanwater op te nemen in het beleid. En niet alleen op Nationale Kraanwaterdag, ook daarna is het belangrijk om kinderen standaard wekelijks op één of meer dagen kraanwater te laten drinken.

Educatieve stimulans

Voor Kraanwaterdag worden gratis educatieve materialen ontwikkeld voor kinderen van 4 t/m 12 jaar. Tijdens de les ontdekken de kinderen dat water het lichaamsvocht aanvult bij sport en beweging, de lichaamstemperatuur op peil houdt, en voedingsstoffen op de juiste plek brengt en afvalstoffen afvoert. Bovendien is voldoende water drinken belangrijk voor de concentratie en vermindert het de kans op hoofdpijn.



Brede aandacht

Naast aandacht op basisscholen en kinderopvang biedt Nationale Kraanwaterdag ook landelijk, regionaal en lokaal de mogelijkheid om kraanwater breed onder de aandacht te brengen. Naast een landelijke aftrap op een basisschool in Den Haag, verzorgd door Dunea, vinden in het hele land tal van activiteiten plaats.

Over Nationale Kraanwaterdag

Voldoende water drinken draagt bij aan een gezonde leefstijl. Nergens ter wereld is de kwaliteit van het drinkwater zo goed als in Nederland.

Om kinderen hiervan bewust te maken en ze te vertellen waarom kraanwater drinken een gezonde en duurzame keuze is, organiseren alle Nederlandse drinkwaterbedrijven, ondersteund door vele partners, gezamenlijk Nationale Kraanwaterdag. Uiteraard delen ze ook de tips om bewust om te gaan met kraanwater en het niet te verspillen.

Meer weten? www.kraanwaterdag.nl

Stikstofproblematiek

In 2020 is het Wetsvoorstel Stikstofreductie en natuurverbetering opgesteld, met als doel het wettelijk vastleggen van de structurele aanpak van de stikstofproblematiek.

De wet moet ervoor zorgen dat er minder stikstof wordt uitgestoten en neerslaat in beschermde Natura2000-gebieden, zodat de natuur hier kan herstellen en gezond blijft. In deze wet is een gedeeltelijke vrijstelling opgenomen van de natuurvergunningplicht voor het onderdeel stikstof voor bouw-, aanleg- en sloopactiviteiten. De tijdelijke gevolgen van door de bouw veroorzaakte stikstofuitstoot en -depositie op Natura2000-gebieden hoeven hiermee niet meegenomen te worden bij de natuurvergunning. De vrijstelling geldt niet voor de gebruiksfase van wat wordt gebouwd of aangelegd.

Voor de drinkwatersector is de gedeeltelijke vrijstelling van de natuurvergunningplicht belangrijk. Verschillende drinkwaterbedrijven ondervinden namelijk problemen met de eigen

bouw- en aanlegactiviteiten waarbij tijdelijke stikstofuitstoot plaatsvindt.

Vertraging bij vergunningverlening of nieuwe procedures zorgen ervoor dat projecten vertraging oplopen, wat gevolgen kan hebben voor de leveringszekerheid van drinkwater. Vewin heeft er daarom voor gepleit om in het Besluit Stikstofreductie en natuurverbetering op te nemen dat de vrijstelling van vergunningverlening ook geldt voor uitvoeringsprojecten van de drinkwaterbedrijven als ze van belang zijn voor de leveringszekerheid, en als er bij de uitvoering tijdelijke en relatief lage stikstofuitstoot plaatsvindt (dat is meestal het geval).

Dit heeft ertoe geleid dat in de definitieve versie van het besluit is opgenomen dat 'bouw- en aanlegactiviteiten voor drinkwaterinfrastructuur zoals waterleidingen, pompstations en winputten' onder de vrijstelling vallen. De Wet Stikstofreductie en natuurverbetering en het besluit zijn in werking getreden op 1 juli jl.



Kathodische bescherming blijkt goede raadgever

Een stalen zinker – een waterleiding over de bodem – in het Winschoterdiep doorkruist de dijk via een stalen damwand. Om roesten te voorkomen, hebben beide een eigen gelijkstroom ofwel KB: kathodische bescherming. Onlangs vertoonden ze bij controle dezelfde KB-waarde: een veeg teken!

De zinker bleek te zijn verzakt en rustte op de damwand, met roest als risico. Een nieuwe waterkering werd aangebracht en de zinker werd – na verwijdering van de aangetaste coating – opnieuw vakkundig gecoat. KB bleek een goede raadgever.



**Waterbedrijf
Groningen**

Achterspiegel

Verbied PFAS en scherp lozingsvergunningen aan

De Europese Voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) heeft een wetenschappelijke opinie uitgebracht over gezondheidsrisico's van PFAS in voedsel. De hoeveelheid PFAS die mensen veilig binnen mogen krijgen gedurende hun leven, is lager dan die in eerdere studies.

Vewin maakt zich zorgen over de verspreiding van PFAS in het milieu, waaronder de drinkwaterbronnen. De concentraties PFAS in het milieu moeten sterk worden teruggedrongen, want ze zijn hieruit heel moeilijk te verwijderen. Dit geldt ook voor drinkwater. Bronaanpak is de enige juiste manier om te voorkomen dat PFAS in het milieu en drinkwater terechtkomen.

De huidige aanpak is té beperkt en duurt té lang. De bronaanpak moet een stevige impuls krijgen, door PFAS in Europa zo snel mogelijk volledig te verbieden. Verken ondertussen de mogelijkheden van een nationaal verbod voor PFAS via REACH en scherp lozingsvergunningen aan.